

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

STUDY ON COST AND RETURN OF LAMPHUN

BROCADE THAI SILK PRODUCTION

T121549

วารสาร ปามута

WARAPORN PAMUTA

พ.
๑๓๒๑๗
๒๕๕๕

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน... 121549
วัน, เดือน, ปี... 18 ก.ค. 2555

b. 12416344
i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ.2555

KMITL-2012-AG-M-091-108

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

STUDY ON COST AND RETURN OF LAMPHUN

BROCADE THAI SILK PRODUCTION

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE IN AGRICULTURAL DEVELOPMENT
FACULTY OF AGRICULTURAL TECHNOLOGY
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2012

KMITL-2012-AG-M-091-108

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2012

FACULTY OF AGRICULTURAL TECHNOLOGY

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน
Study on Cost and Return of Lamphun Brocade Thai Silk Production
นักศึกษา นางสาววารภรณ์ ปามูทา
รหัสประจำตัว 52640801
ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา พัฒนาการเกษตร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.ธีรพงศ์ เมฆโหรา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
ผศ.ดร.สมศักดิ์	กฤษาสวรรค์เวช	
ผศ.ดร.ไพบุลย์	แจ่มพงษ์	
ผศ.ดร.ธีรพงศ์	เมฆโหรา	
รศ.ดร.ทิพวรรณ	ลิ้มงูร	
ดร.ดวงกมล	ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์	

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
KING MONKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

วัน / เดือน / ปี ที่สอบ 17 พฤษภาคม 2555 เวลา 13.30-16.30 น.

สถานที่สอบ ณ ห้องประชุมสาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร (ชั้น 4 ตึกเจ้าคุณทหาร)

คณบดีรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย ชูโชติ)

คณบดีคณะเทคโนโลยีการเกษตร

วันที่ 31 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2555

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิต ผ้าไหมยกดอกลำพูน
นักศึกษา	นางสาววราภรณ์ ปามูทา
รหัสประจำตัว	52640801
ปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	พัฒนาการเกษตร
พ.ศ.	2555
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รศ.ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผศ.ดร.ธีรพงศ์ เมฆ โหระ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน และศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนที่ใช้ในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ระหว่างผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications: GI) กับผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Non Geographical Indications: Non-GI)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ประกอบด้วย 1) ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน จำนวน 60 ราย โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า T-Test 2) ผู้ประกอบการผ้าไหมยกดอกลำพูน และ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน จำนวน 5 ราย โดยสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured) เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรสแล้ว อายุเฉลี่ย 46.10 ปี มีประสบการณ์ในการทอเฉลี่ย 12.66 ปี ส่วนใหญ่ได้รับความรู้ในการทอมาจากพ่อแม่ มีรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ย 303,356.66 บาทต่อปี รายได้จากธุรกิจไหมต่อครัวเรือนเฉลี่ย 231,818.33 บาทต่อปี แหล่งเงินทุนมาจากการกู้ยืมและทุนของตนเอง ในการผลิตผ้าชุด มีต้นทุนเฉลี่ย 4,829.11 บาทต่อชุด ผ้าชิ้น มีต้นทุนเฉลี่ย 2,007.46 บาทต่อผืน ผู้ผลิตมีรายได้จากการขายผ้าชุด ราคาเฉลี่ย 8,662.50 บาทต่อชุด ผ้าชิ้นราคาเฉลี่ย 3,693.88 บาทต่อผืน ส่วนใหญ่ผู้ผลิตเป็นผู้กำหนดราคาขาย ผู้รับซื้อเป็นลูกค้าต่างจังหวัด ร้อยละ 28.0 และนักท่องเที่ยว ร้อยละ 26.8

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทน พบว่า ต้นทุนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนระหว่างผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI ไม่มีความแตกต่างกัน สำหรับผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ประเภทผ้าชุด พบว่า ผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI

มีผลตอบแทนสูงกว่าผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha=0.05$ ส่วนประเภท
ผ้าชิ้น พบว่า ทั้ง 2 กลุ่ม มีผลตอบแทนที่ไม่แตกต่างกัน

การขึ้นทะเบียน GI เป็นการเพิ่มมูลค่า สร้างมาตรฐานของสินค้า และชื่อเสียงให้กับผู้ผลิตผ้าไหม
ยกดอกลำพูน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงภาครัฐ ควรเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนการขึ้นทะเบียน GI
เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ผู้ผลิต เพิ่มมูลค่าของสินค้า และดูแลมาตรฐานของสินค้า อีกทั้งการดูแลด้านราคา
ของวัสดุต้นทุน และกำหนดราคากลางการจำหน่ายให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

Thesis	Study on Cost and Return of Lamphun Brocade Thai Silk Production
Student	Miss.Waraporn Pamuta
Student ID	52640801
Degree	Master of Science
Programe	Agricultural Development
Year	2012
Thesis Advisor	Assoc.Prof.Dr. Tippawan Limunggura
Thesis Co-Advisor	Asst.Prof.Dr. Thamrong Mekhora

ABSTRACT

The objectives of this research were to study costs and returns of Lamphun Brocade Thai Silk Production and to compare the costs and returns of Lamphun Brocade Thai Silk Production between the producer who registered the geographical indications (GI) and the producer who did not register the geographical indications (Non-GI).

The study sample consisted of 1) Silk producers, a total of 60 patients needed a structured interview. Statistical analysis using the computer. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, and T-Test 2) The proprietor and Lamphun Provincial Administration officers five cases were interviewed by semi-structured interviews concerning with the registration of the geographical indication.

The results showed that most of the silk producers were female, married, average age of 46.10 years, with the average 12.66 years of the experience in weaving. Most have been taught to weave from her parents. The average income per household was 303,356.66 baht per year, the average silk income per household was 231,818.33 baht per year. Financial resources came from loaning money and their own capital. In terms of silk suit production, the average cost was 4,829.11 baht per set, sarong was 2,007.46 baht per piece. The producer had income from silk suit average 8,662.50 baht per set, sarong was 3,693.88 baht per piece. Most of the producers set the price by themselves. The customers were other provinces 28.0% and tourists 26.8%.

The comparative analysis showed that the cost of Lamphun Brocade Thai Silk production between registered GI and Non- GI producers were not significantly different. The silk suit returns of GI

registered producers were significantly higher than Non-GI registered (at $\alpha = 0.05$ statistical significance). The returns of the sarong between 2 groups were not significantly differences.

The GI registration will add value, establish standard and create reputation of Lamphun Brocade Thai Silk. The related agencies include public sectors should support and promote GI registration for consumers and produces protection as well as value added products. In addition, they should manage the price of materials to the same standard price.

IV

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รศ.ดร.ทิพวรรณ ถิมังกูร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร.ธำรงค์ เมฆโหรา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่ง เอาใจใส่ แนะนำ ตลอดทั้งให้ความรู้และประสบการณ์ ที่ดีแก่ข้าพเจ้าจวบจนงานวิจัยสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณ คุณศิริพร บุญชู นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ กรมหม่อนไหม คุณพระระวี ภูเจริญ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน คุณวรรณวิษา ยลพัทธ์ ที่คอยช่วยเหลือด้านข้อมูลตลอดมา ขอขอบคุณ อาจารย์ภาควิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากรทุกท่าน และเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ที่คอยให้กำลังใจ ขอขอบคุณ คุณประพัฒน์ อธิปัญจพงษ์ ที่คอยแนะนำช่วยเหลือการทำวิจัยแก่ข้าพเจ้า ขอขอบคุณ คุณวรรณมา หล่อนิล คุณ นัทธนัทย์ ศิริวิริยะสมบูรณ์ คุณอัคนีย์ ส่องแสง ที่ให้กำลังใจตลอดมา ขอขอบคุณ คุณปาริชาติ แก้วหนัก ที่ให้ข้อมูลและที่พักแก่ข้าพเจ้า ระหว่างทำการเก็บข้อมูลงานวิจัย ผู้ประกอบการผ้าไหมยกดอกลำพูน และผู้ผลิตทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลแก่ข้าพเจ้า

สุดท้ายขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และครอบครัวที่ให้การสนับสนุนด้วยดีตลอดมา ประโยชน์อันใดที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้พึงมี ขอมอบแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ รวมถึงผู้มีพระคุณทุกท่าน หากวิทยานิพนธ์นี้ มีข้อผิดพลาดหรือบกพร่องประการใด ข้าพเจ้าขอน้อมรับเพียงผู้เดียว

วราภรณ์ ปามูทา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญภาพ.....	IX
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	2
1.6 นิยามศัพท์.....	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.1 ประวัติความเป็นมาของผ้าไหมยกดอกลำพูน.....	4
2.2 กรรมวิธีการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน.....	5
2.3 การขึ้นทะเบียนผ้าไหมยกดอกลำพูนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI).....	6
2.4 การศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนการผลิต.....	7
2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	14
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	14
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	15
3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	16
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	16
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	16
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	18
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน.....	18
ตอนที่ 2 ต้นทุนในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน.....	33

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 ผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมยกดอก	36
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ	37
ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทน	38
อภิปรายผล	41
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	43
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	43
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	45
บรรณานุกรม	46
ภาคผนวก.....	48
ภาคผนวก ก.....	49
ภาคผนวก ข.....	58
ภาคผนวก ค.....	70
ภาคผนวก ง.....	78
ประวัติผู้วิจัย.....	82

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	15
4.1 ข้อมูลทั่วไป.....	19
4.2 ประเภทของผ้าไหมยกดอกลำพูนที่ทำการผลิต.....	22
4.3 กำลังการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนต่อปี.....	22
4.4 ความถี่ในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน.....	23
4.5 ต้นทุนรวมของการผลิตผ้าไหม.....	33
4.6 ค่าวัสดุที่ใช้ในการผลิต.....	34
4.7 ราคาวัสดุในการผลิต.....	34
4.8 แหล่งที่ซื้อเส้นไหมในการผลิต.....	35
4.9 ค่าแรงงานเฉลี่ยในการผลิต.....	36
4.10 รายได้จากการขายผ้าไหมยกดอกลำพูน.....	36
4.11 ผู้รับซื้อผ้าไหมยกดอกลำพูน.....	37
4.12 ผู้กำหนดราคาในการขายผ้าไหมยกดอกลำพูน.....	37
4.13 เปรียบเทียบต้นทุนที่ใช้ในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนระหว่างผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI.....	38
4.14 แสดงการเปรียบเทียบรายได้ที่ได้รับจากการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนระหว่างผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI.....	40
4.15 แสดงการเปรียบเทียบผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนระหว่างผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI.....	41

สารบัญญรูปภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
4.1 ผ้าไหมยกดอกล่ำพูนภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์.....	27
4.2 กระบวนการผลิตผ้าไหมยกดอกล่ำพูน.....	30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผ้าไหมยกดอกลำพูน เป็นงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของลำพูนที่มีความงดงามประณีตด้วยฝีมือ และเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน การยกดอก เป็นเทคนิคการทำลวดลายในการทอซึ่งเกิดจากวิธีการยกและแยกเส้นไหม หรือที่เรียกว่า ด้ายเส้นพุ่งขึ้นลง และมีการเพิ่มเส้นไหมหรือที่เรียกว่า ด้ายเส้นพุ่งจำนวน 2 เส้นหรือมากกว่านั้นเข้าไป รวมทั้งการเพิ่มดินเงินดินทองเข้าไปในการทอ เพื่อให้ได้ลวดลายและสีสันที่งดงาม ผ้าไหมยกดอกมีลวดลายสวยงามแปลกตาและวิจิตรบรรจง จึงทำให้จังหวัดลำพูนกลายเป็นศูนย์กลางการทอผ้าไหมยกดอกแหล่งสำคัญของประเทศไทย ผ้าไหมยกดอกลำพูนยังคงได้รับความนิยมอยู่เสมอ เพราะเป็นผ้าที่เหมาะสมแก่การสวมใส่ในราชพิธีต่าง ๆ และงานเนื่องในโอกาสพิเศษที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

ปัจจุบันผ้าที่ผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมสามารถผลิตได้เป็นจำนวนมาก และมีคุณภาพดี มีความสวยงาม และที่สำคัญคือมีราคาถูก หาซื้อได้ง่าย มีจำหน่ายอยู่ทั่วไป จึงทำให้มีผลกระทบต่อศิลปหัตถกรรมการทอผ้า เพราะผ้าที่ทอมือจะมีราคาสูงกว่า คุณภาพใยผ้าที่ผลิตจากโรงงานไม่ได้ บางครั้งผ้าที่ทอมือไม่มีความคงทน สีสันไม่คงที่ ผ้าไหมยกดอกของลำพูนประสบปัญหาเช่นกัน นอกจากนี้จะมีคุณสมบัติที่คล้ายเหมือนกับผ้าทอมือชนิดอื่น ผ้าไหมยกดอกยังประสบปัญหาการเก็บรักษาก่อนซ้างยาก ผ้ามีราคาแพงและโอกาสในการสวมใส่ก่อนซ้างจะหายาก วัสดุที่ใช้ในการทอ เช่น ไหมดิบ ค่าแรง ดิ้น เป็นต้น ราคาสูงมาก จึงทำให้ผ้าไหมยกดอกลดความนิยมลง ประกอบกับผู้ที่ประกอบอาชีพด้านการทอผ้าได้ตายจากไป โดยที่ลูกหลานไม่เห็นความสำคัญสืบทอดเอาไว้ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชเสาวนีย์ ให้นำผ้าไหมยกดอกมาตัดเย็บเป็นชุดประจำชาติ โดยนำมาประยุกต์ให้สามารถใช้ได้หลากหลายโอกาส เพื่อคงเอกลักษณ์ผ้าไหมและรักษาภูมิปัญญาในการทอผ้าไหมยกดอกลำพูน องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน โดยความร่วมมือของสถาบันหม่อนไหมแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และกลุ่มผู้ทอผ้าไหมยกดอกลำพูนในพื้นที่ได้ร่วมกันยื่นเรื่องขึ้นทะเบียนกับกรมทรัพย์สินทางปัญญา ให้ “ผ้าไหมยกดอกลำพูน” เป็น “สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” หรือ GI (Geographical Indications) และต่อมากรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้ประกาศให้ผ้าไหมยกดอกลำพูนเป็นผ้าไหมประเภทแรกของโลก ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน GI ในประเทศไทย เมื่อเดือนตุลาคม 2550 เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า ทำให้มีการดูแลรักษามาตรฐานของสินค้า เป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรม

รากหญ้า หรือ SMEs สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รักษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมการท่องเที่ยว (ดวงกมล เริ่มตระกูล. 2551)

ทั้งนี้จึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะทำการศึกษา ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนที่ใช้ในการผลิต ระหว่างผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI เพื่อปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ได้รับผลตอบแทนตามที่คาดหวัง เป็นประโยชน์ต่อการฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้าไหมยกดอกลำพูน และช่วยพัฒนาอาชีพการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1. ศึกษาสภาพทั่วไปในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนและการขึ้นทะเบียนผ้าไหมยกดอกลำพูนภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- 1.2.2. ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน
- 1.2.3. ศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนที่ใช้ในการผลิต ระหว่างผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ผลิตที่ไม่ขึ้นทะเบียน GI

1.3. ขอบเขตการศึกษา

ศึกษากลุ่มทอผ้าไหมยกดอกลำพูนในพื้นที่จังหวัดลำพูน ในด้านต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนในช่วงปี 2554

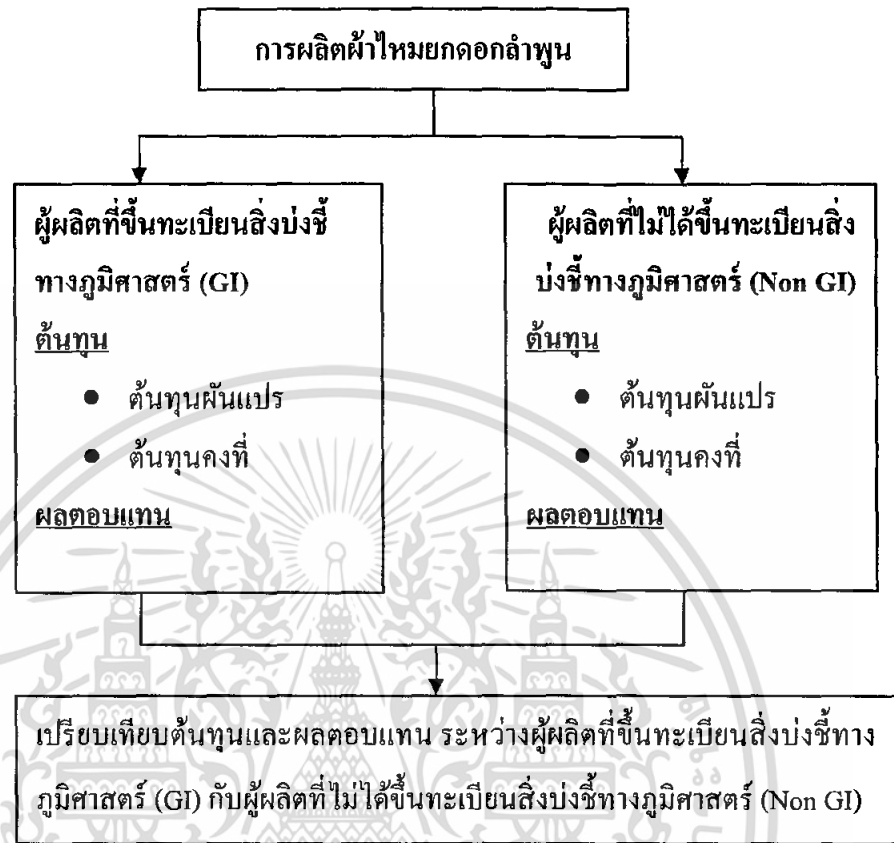
1.4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบข้อมูลในด้านต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ซึ่งสามารถทำให้ผู้ผลิตได้รับประโยชน์ในการนำไปใช้ด้านการผลิตให้ มีความคุ้มค่า ได้รับกำไร ชุมชนสามารถฟื้นฟูภูมิปัญญาการทอผ้าไหมยกดอกให้กลับมา และเป็นการอนุรักษ์เอกลักษณ์ของผ้าไหมยกดอกให้คงไว้สืบไป

1.5. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อหาต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้ผลิตผ้าไหม ในเรื่องของต้นทุนการผลิต และผลตอบแทนที่ได้ โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้า 2 ชนิด คือ ผ้าซูดและผ้าซิ่นของผู้ผลิตที่ได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (ภาพที่ 1.1)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6. นิยามศัพท์

ต้นทุน หมายถึง ต้นทุนทั้งสิ้นจากการลงทุนผลิตผ้าไหมยกดอกถ้ำพูน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทุกอย่างที่เกี่ยวข้องในการผลิตผ้าไหมยกดอกถ้ำพูน ทั้งต้นทุนคงที่ ต้นทุนผันแปร ตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบจนกระทั่งเป็นสินค้าสำเร็จรูป

ผลตอบแทน หมายถึง รายได้ที่ได้รับจากการจำหน่ายผ้าไหมยกดอกถ้ำพูน หลังจากหักค่าใช้จ่ายในการลงทุนแล้ว

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ GI (Geographical Indications) หมายถึง สัญลักษณ์ และสามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้น เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง มีคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว

ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกถ้ำพูน หมายถึง ผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยของบุคคลต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน โดยมีเนื้อหาหลัก ๆ ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของผ้าไหมยกดอกลำพูน
2. กรรมวิธีการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน
3. การขึ้นทะเบียนผ้าไหมยกดอกลำพูนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)
4. การศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนการผลิต
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ประวัติความเป็นมาของผ้าไหมยกดอกลำพูน

การทอผ้า เป็นงานหัตถกรรมที่เชื่อมโยงศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีการดำรงชีวิต มีความเป็นเอกลักษณ์ตามลักษณะของพื้นที่ ภูมิปัญญาจะถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น งานศิลปะหัตถกรรมการทอผ้าจึงเป็นสิ่งบอกเล่าความเป็นมาของเชื้อชาติได้เป็นอย่างดี

ทศสุวรรณ ชิมาคำ (2553) กล่าวว่า จังหวัดลำพูน คนลำพูนทอผ้าใช้เองมาแต่อดีตนาน การทอผ้าก็มีใช้กันอยู่แต่เดิม แต่เป็นการทอในผ้าฝ้ายเป็นลวดลายไม่วิจิตรนัก กระทั่งพระราชชายา เจ้าดารารัศมีในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงได้นำความรู้ที่เรียนรู้มาจากราชสำนัก ส่วนกลางขณะประทับ ณ วังหลวงในกรุงเทพฯ มาประยุกต์ใช้ในการประดิษฐ์ลวดลาย และได้ฝึกหัดคนในคุ้มเชียงใหม่ให้ทอผ้ายก โดยเพิ่มลวดลายลงในผืนผ้าไหมให้พิเศษขึ้น คือเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเป็น คิ้นเงิน คิ้นทอง การเก็บลายจึงต้องใช้ตะกอลูกเพื่อให้สามารถทอลวดลายที่สลับซับซ้อนประณีตงดงามได้ เทคนิคการทอนี้ว่า “ยกดอก” เพื่อนำไปถวายเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ในภาคกลาง และทรงใช้ส่วนพระองค์ เนื่องด้วยทรงเป็นพระญาติกับเจ้าเมืองลำพูน จึงทรงถ่ายทอดความรู้เรื่องการทอผ้ายกที่มีลวดลายสวยงาม แปลกตา และวิจิตรบรรจงให้แก่เจ้าหญิงส่วนบุญพระราชชายาของเจ้าจักรคำ ขจรศักดิ์ (เจ้าผู้ครองนคร ลำพูนองค์สุดท้าย) และเจ้าหญิงลำเจียก (พระธิดาเจ้าจักรคำ ขจรศักดิ์) ทั้งสองพระองค์จึงได้นำความรู้ การทอผ้ายกมาฝึกคนในคุ้มหลวงลำพูน และชาวบ้านได้เรียนรู้การทอผ้ายกจากคนในคุ้ม จนมีความชำนาญและมีการเผยแพร่ทั่วไปในชุมชนต่างๆ

รจนา ชื่นศิริกุลชัย (2542) กล่าวว่า ผ้าไหมยกดอกลำพูนเป็นผ้าที่มีลวดลายงดงามใช้สำหรับเป็นผ้าชิ้น ซึ่งมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองในเรื่องของรูปแบบลวดลายที่มีความอ่อนช้อย เป็นเรื่องราวของดอกไม้ ใบไม้ เป็นส่วนใหญ่ เช่น ลายดอกพิกุล ลายกลีบคำดวน ลายใบเทศ ลายเม็ดมะยม ลายพุ่มข้าวบิณฑ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และลายข้าวหลามตัด เป็นต้น ในลวดลายจะมีการสอดคั่นเงิน คั่นทอง เป็นคั่นกลมข้างใน ในคั่นสอดไส้ด้วยไหม สีของผ้าจะออกเป็นสีธรรมชาติ เป็นสีที่ไม่ฉูดฉาด เช่น สีเหลือง สีทอง สีน้ำตาล เป็นต้น

นัชรี จิระนคร (2550) กล่าวว่า ผ้าไหมยกดอกลำพูน เดิมทอกันเฉพาะในเวียงหรือในคุ้มของเจ้านายชั้นสูง โดยเฉพาะการทอผ้าไหมยกดอก การยกดอกเป็นเทคนิคและลวดลายในการทอเกิดจากวิธีการยกและแยกเส้นไหมที่เรียกว่าเส้นด้ายพุ่งขึ้นลง และมีวิธีการเพิ่มเส้นไหมที่เรียกว่าด้ายเส้นพุ่งจำนวนสองเส้นหรือมากกว่านั้น รวมทั้งการเพิ่มคั่นเงินคั่นทองเข้าไปในการทอ เพื่อให้ได้ลวดลายและสีสันทึ่งดงาม การยกดอกนี้ทำได้ทั้งการทอผ้าฝ้ายและผ้าไหม แต่ที่ลำพูนนิยมทำการยกดอกผ้าไหมมากกว่าผ้าฝ้าย ซึ่งมีชื่อเสียงและรู้จักกันทั่วไปว่าเป็นงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของลำพูนที่มีความงดงาม ประณีตด้วยฝีมือ และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน

สมพงษ์ ทิมแจ่มใส (2543) กล่าวว่า ลำพูนมีชื่อเสียงในการทอผ้ายกดอก ทั้งผ้าไหมและผ้าฝ้าย โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมือง รูปแบบการทอในอดีตจะเป็นการทอผ้าฝ้ายยกดอก แต่ต่อมาในระยะหลังเริ่มมีการทอโดยใช้เส้นไหมในการทอ จึงเรียกว่า “ผ้าไหมยกดอกลำพูน” จังหวัดลำพูน แต่เดิมไม่มีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเพื่อสาวเอง เนื่องจากความเชื่อทางศาสนาที่เชื่อว่าการฆ่าสัตว์เป็นบาป จึงไม่มีใครเลี้ยงไหมเพื่อสาวเอง แต่จะซื้อจากจังหวัดอื่นที่มีการทำเส้นไหม เช่น จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นต้น

2.2 กรรมวิธีการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

อุบลศรี อรรถพันธ์ (2529) กล่าวว่า วัสดุที่ใช้ทอผ้าไหมได้แก่ เส้นไหมธรรมชาติและสีย้อมเส้นไหม อุปกรณ์การย้อมสีไหม ช่างทอพื้นบ้านใช้กันในชุมชนเดิมเป็นภาชนะที่มีอยู่ในครัวเรือน เช่น หม้อ กะละมัง ไม้พาย เตา เป็นต้น แต่เมื่อมีการพัฒนาการทอผ้าไหมเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน ขนาดย่อม ความต้องการปริมาณไหมที่ย้อมสีเพื่อใช้ในการทอผ้ามีมากขึ้น จึงต้องมีอุปกรณ์ย้อมสีโดยเฉพาะ เพื่อจะย้อมสีไหมได้เป็นจำนวนมาก อุปกรณ์เหล่านี้ ได้แก่ หม้อฟอกไหม หม้อย้อมสี เตาเครื่องซัง ไม้พาย และเครื่องทอผ้าไหม แบ่งออกเป็น 2 พวก คือ 1) เครื่องมือสำหรับเตรียมเส้นไหมเพื่อใช้ทอผ้า ได้แก่ ระวัง หลอดคั่น หลอดพุ่ง รางคั่น หลักคั่น ไม้สอด ไม้มัดหวี ไม้ถูกพัน ไม้ตะกอก ไม้ก่อดะกอก ขนเม่น หวี เชือกตะกอก นอกจากนี้ยังมีที่เก็บตะกอก และเครื่องมือทอผ้า 2) เครื่องทอผ้า เครื่องทอผ้าที่ใช้ในตำบลพุมเรียง มี 2 ชนิด คือ หูกและที่กระตุกสำหรับหูก ซึ่งปัจจุบันเรียกว่าที่พื้นบ้านหรือที่โบราณใช้สำหรับทอผ้าไหมยกดอก ส่วนที่กระตุก มีจำนวนมากใช้ทอผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมพื้น ผ้าชิ้นไหม ผ้าไหมลายร่อง และผ้าไหม ลายดาวก็อด ส่วนประกอบของเครื่องทอผ้าทั้งสองชนิดคล้ายกันจะต่างกันบ้างในรายละเอียดเล็กน้อย ส่วนประกอบที่สำคัญของที่กระตุก ได้แก่ โครงหูก ฟืม เขาหูก กระสวย ไม้หน้าหูก ไม้ราวหูก กระดานม้วนหูก ลูกตุ้ม ไม้ก้างเขา ไม้ถนัดลาย ตีนฟืม ไม้ม้วนผ้า บ่ากั ไม้นั่ง มีกรรมวิธีการทอหลายขั้นตอน คือ การย้อมสีไหม การเตรียมเส้นไหมขึ้น และเส้นไหมพุ่ง การก่อเขาหรือตะกอก การเก็บดอก และการทอผ้า

รจนา ชื่นศิริกุลชัย (2542) กล่าวว่า กรรมวิธีการทอผ้าไหมยกดอกลำพูน มีการวางรูปแบบทั้งแนวตั้งและแนวนอน มีการทอที่ละเอียดมาก ต้องอาศัยฝีมือและความชำนาญเป็นอย่างยิ่ง ผ้าไหมยกดอกลำพูนที่ทอเรียบร้อยแล้ว จะมีเนื้อผ้าที่ละเอียดและเนียน มีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ ที่บ่งบอกได้ทันทีว่าเป็นผ้าไหมยกดอกลำพูน

ทศวรรษ ธิมาคำ (2553) กล่าวว่า กระบวนการทอผ้าไหมยกดอกลำพูน มี 10 ขั้นตอนดังนี้

1. การออกแบบลายกราฟด้วยกระดาษกราฟ
2. การกรอไหม (การเข้าหลอด)
3. การสาวไหม (การโวันหูก)
4. การเข้าหัวม้วน
5. การนำหัวม้วนขึ้นที่ทอผ้า (การสืบหูก)
6. การเก็บตะกอเหยียบ (เขาย่ำ)
7. การคัดลาย (การคั่นดอก)
8. การเก็บตะกอดอก (เขาดอก)
9. การทอผ้ายก
10. การทอหน้านาง

2.3 การขึ้นทะเบียนผ้าไหมยกดอกลำพูนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI)

กรมทรัพย์สินทางปัญญา (2548) พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ มาตรา 3 ได้บัญญัติคำนิยามไว้ว่า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หมายความว่า สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์ และสามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้นเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว

กรมทรัพย์สินทางปัญญา (2547) กล่าวว่า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications หรือ GI) เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความเชื่อมโยง (Links) ระหว่างปัจจัยสำคัญสองประการ คือ ธรรมชาติและมนุษย์ กล่าวคือ ชุมชนได้อาศัยลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในแหล่งภูมิศาสตร์ตามธรรมชาติ เช่น สภาพดินฟ้าอากาศ หรือวัตถุดิบเฉพาะในพื้นที่ มาใช้ประโยชน์ในการผลิตสินค้าในท้องถิ่นของตนขึ้นมา ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณลักษณะพิเศษที่มาจากพื้นที่ดังกล่าว คุณลักษณะพิเศษนี้อาจหมายถึง คุณภาพ ชื่อเสียงหรือคุณลักษณะเฉพาะอื่น ๆ ที่มาจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้น ๆ

ดิเรก ก้อนกลีบ (2553) กล่าวว่า ผ้าไหมยกดอกลำพูน เป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ GI (Geographical Indications) และต่อมาได้ประกาศให้ผ้าไหมยกดอกลำพูนเป็นผ้าไหมประเภทแรกของโลกที่ได้รับการขึ้นทะเบียน GI เมื่อเดือนตุลาคม 2550 สำหรับผ้าไหมยกดอกลำพูน ถือเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของคนลำพูน มีความงดงามประณีตในการใช้ฝีมือ และความละเอียด และความชำนาญของผู้ทอ

เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะศิลปะการทอผ้ายกดอกที่เนรมิตลายดอก และเรือเถาที่หนุนเด่นงดงามแปลกตา ทำให้ผ้าไหมยกดอกกลายเป็นที่รู้จักแพร่หลาย

2.4 การศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนการผลิต

ต้นทุนการผลิต

เบญจมาศ อภิสัทธีภิญโญ (2544) ได้จำแนกต้นทุนตามหน้าที่การผลิต แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1. ต้นทุนการผลิต (Manufacturing Cost) หมายถึง ต้นทุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต เพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่จะมาจำหน่ายต่อไป ส่วนประกอบของต้นทุนการผลิตนั้นสามารถจำแนกเป็นประเภทย่อย ๆ ได้ดังนี้

1.1 วัสดุทางตรง (Direct Materials) หมายถึง วัสดุที่เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการผลิตผลิตภัณฑ์นั้น โดยตรงและสามารถคำนวณเป็นต้นทุนของผลิตภัณฑ์นั้น ได้โดยง่าย เช่น ผ้าที่ใช้ในการตัดเสื้อ ไม้หรือเหล็กที่ใช้ในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ หรือหนังสือตัวที่ใช้ในการผลิตกระเป๋าหนัง เป็นต้น โดยทั่วไปแล้ววัสดุทางตรงนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นวัสดุที่ถูกนำเข้ากระบวนการผลิตแล้วได้ผลิตภัณฑ์ในขั้นสุดท้ายเป็นสินค้าสำเร็จรูป สินค้าสำเร็จรูปของธุรกิจอีกประเภทหนึ่ง เช่น ผ้าเมตรที่ทอเป็นผืนเป็นสินค้าสำเร็จรูปของโรงงานทอผ้าแต่เป็นวัสดุที่ถูกนำมาเข้ากระบวนการผลิต เพื่อใช้ในการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปของอีกบริษัทหนึ่งได้ เป็นต้น

1.2 ค่าแรงงานทางตรง (Direct Labor) หมายถึง ต้นทุนของค่าแรงงานที่ใช้ในกระบวนการผลิต หรือเป็นต้นทุนที่จ่ายให้กับคนงานที่มีส่วนเกี่ยวกับกระบวนการผลิตนั้น โดยตรง และสามารถคำนวณเป็นต้นทุนของผลิตภัณฑ์นั้นได้อย่างชัดเจน โดยระบุได้ว่าในการผลิตสินค้าแต่ละประเภทนั้นต้องใช้แรงงานกี่ชั่วโมง เช่น ค่าแรงงานที่จ่ายให้คนงานที่ทำหน้าที่ในการตัดเย็บผ้าให้เป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป ค่าแรงงานที่จ่ายให้คนงานที่ทำหน้าที่ในการผลิตเฟอร์นิเจอร์ หรือค่าแรงงานคนงานในการก่อสร้าง เป็นต้น

1.3 ค่าใช้จ่ายในการผลิต (Manufacturing Overhead) หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตทั้งหมดนอกเหนือจากในส่วนของวัสดุทางตรงและค่าแรงงานทางตรงที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งประกอบไปด้วย

1) วัสดุทางอ้อม (Indirect Materials) หมายถึง มูลค่าของวัสดุที่ไม่ใช่ส่วนประกอบสำคัญหรือส่วนประกอบหลักของการผลิตสินค้า ซึ่งไม่สามารถระบุเข้าเป็นต้นทุนผลิตภัณฑ์ต่อหน่วยได้อย่างชัดเจน เช่น ด้ายที่ใช้เย็บผ้า ตะปูที่ใช้ผลิตเฟอร์นิเจอร์ ตะกั่วที่ใช้บัดกรีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือกาวที่ใช้ประกอบเฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น

2) ค่าแรงงานทางอ้อม (Indirect Labor) หมายถึง ค่าแรงงานที่จ่ายให้กับคนงานซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตโดยตรง แต่เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้กระบวนการผลิตดำเนินงานไปได้อย่างต่อเนื่อง เช่น เงินเดือนผู้ควบคุมโรงงาน เงินเดือนผู้ทำความสะอาด โรงงาน เงินเดือนผู้รักษาความปลอดภัย และเงินเดือนควบคุมการเบิกจ่ายวัสดุ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) ค่าใช้จ่ายในการผลิตอื่น ๆ (Other Manufacturing Overhead) หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตนอกเหนือจากวัตถุดิบทางอ้อม และค่าแรงงานทางอ้อม เช่น ค่าเสื่อมราคาโรงงาน ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร ค่าซ่อมบำรุงเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต ค่าสาธารณูปโภค ค่าภาษีทรัพย์สิน ค่าเบี้ยประกันทรัพย์สินต่าง ๆ ในโรงงาน ค่าใช้จ่ายในการวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดอกเบี้ยจ่ายของเงินลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการผลิต เป็นต้น

2. ต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต (Nonmanufacturing Costs) หมายถึง ต้นทุนต่าง ๆ ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิต ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ ดังนี้

2.1 ต้นทุนของสินค้าที่ซื้อมาเพื่อขาย (Merchandise Costs) ต้นทุนประเภทนี้จะมีเฉพาะธุรกิจที่ซื้อสินค้ามาเพื่อจำหน่ายต่อ ไม่ได้ทำการผลิตสินค้าขึ้นมาจำหน่ายเอง

2.2 ต้นทุนทางการเงิน (Financial Costs) เป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการจัดเงินทุนของธุรกิจที่ใช้ในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากส่วนของการผลิต

2.3 ต้นทุนทางการตลาดหรือต้นทุนในการขาย (Marketing or Selling Costs) เป็นต้นทุนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งคำสั่งของลูกค้าหรือเป็นต้นทุนในการนำสินค้าหรือต้นทุนในการให้บริการต่าง ๆ จนกว่าสินค้าจะถึงมือผู้บริโภค เช่น ค่าโฆษณา ค่านายหน้าพนักงานขาย ค่าใช้จ่ายในการจัดจำหน่ายหรือค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการขายอื่นๆ ค่าพาหนะพนักงานขายและค่าขนส่งออก เป็นต้น

2.4 ต้นทุนทางการจัดการบริหาร (Administrative Costs) เป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นเนื่องจากกิจกรรมการดำเนินงานโดยทั่วไปของธุรกิจ เช่น เงินเดือนฝ่ายบริหาร เงินเดือนฝ่ายบัญชี ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่ปรึกษาทางกฎหมาย ค่าเสื่อมราคา อุปกรณ์สำนักงาน และค่าใช้จ่ายในการพัฒนาฝึกอบรมพนักงานในสำนักงานเพื่อการบริหารจัดการภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นต้น

ธนกร เอกเผ่าพันธุ์ (2545) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมต้นทุนไว้ว่า พฤติกรรมของต้นทุน (Cost Behavior) หมายถึง การที่ต้นทุนจะมีปฏิกริยาหรือตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับกิจกรรมการดำเนินงานของธุรกิจอย่างไร เช่น ระดับกิจกรรมที่เพิ่มขึ้น หรือลดลงอาจจะทำให้ต้นทุนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกันหรืออาจไม่มีการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ดังนั้น เพื่อเป็นประโยชน์ของการวางแผนการควบคุมการทำงานผู้บริหารจะต้องสามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้น อันเป็นผลมาจากลักษณะพฤติกรรมของต้นทุนนั่นเอง

การจำแนกต้นทุนตามลักษณะพฤติกรรมของต้นทุน แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ต้นคงที่ (Fixed Cost) หมายถึง ต้นทุนต่าง ๆ ที่มีต้นทุนรวมคงที่ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามระดับกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปภายในช่วงที่มีความหมาย (Relevant Range) โดยระดับกิจกรรม (Level of Activity) นั้นสามารถพิจารณาได้หลายลักษณะ เช่น หน่วยสินค้าที่ขาย หน่วยสินค้าที่ผลิต ระยะทางการวิ่งของรถ หรือจำนวนชั่วโมงแรงงาน เป็นต้น ต้นทุนคงที่รวมจะไม่ได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงระดับกิจกรรมที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงไปจากเดิม นั่นคือต้นทุนรวมยังคงมีค่าคงที่ เช่น ค่าเช่า

ค่าเสื่อมราคา (คิดตามวิธีเส้นตรง) ค่าเบี้ยประกันภัย ค่าภาษีทรัพย์สิน เงินเดือนฝ่ายบริหาร และค่าโฆษณา เป็นต้น

2. ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) หมายถึง ต้นทุนรวมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของระดับกิจกรรม เช่น วัตถุดิบทางตรง จะเห็นได้ว่าต้นทุนของวัตถุดิบทางตรงที่ใช้ในการผลิตในงวดระยะเวลาหนึ่ง ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงไปเมื่อคิดต้นทุนผันแปรรวม กล่าวคือถ้าผลิตสินค้าจำนวนมากขึ้นเท่าไร ต้นทุนผันแปรรวมจะผันแปรเป็นสัดส่วนโดยตรง คือ เพิ่มขึ้นตามจำนวนหน่วยสินค้าที่ผลิต ถ้าผลิตสินค้าลดลงต้นทุนผันแปรรวมจะลดลงไปด้วยแต่ในทางตรงกันข้ามกัน ถ้าเราพิจารณาที่ต้นทุนผันแปรต่อหน่วยหรือต่อระดับกิจกรรมแล้วจะพบว่า ต้นทุนผันแปรต่อหน่วยนั้นจะมีค่าคงที่เท่ากันทุก ๆ หน่วยที่เกิดขึ้นภายในช่วงที่มีความหมาย นอกจากวัตถุดิบทางตรงแล้ว ค่าแรงงานทางตรงและค่าขายหน้า พนักงานขายก็มีลักษณะเป็นต้นทุนผันแปรเช่นเดียวกัน

3. ต้นทุนผสม (Mixed Costs) หมายถึง ต้นทุนต่าง ๆ ที่มีต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรรวมอยู่ด้วยกัน เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่าไฟฟ้า และค่าน้ำ เป็นต้น ในส่วนของต้นทุนคงที่นั้นเป็นต้นทุนขั้นต่ำที่เกิดขึ้นแม้จะไม่มีระดับกิจกรรมเกิดขึ้นก็ตาม และส่วนของต้นทุนผันแปรจะผันแปรไปตามระดับกิจกรรมที่เปลี่ยนไป

นราทิพย์ ชูดวงศ์ (2547) ได้ให้ความหมายของต้นทุนในทางเศรษฐศาสตร์ คือ ต้นทุนทุกชนิดที่จำเป็นต่อการผลิต ไม่ว่าจะมีการจ่ายออกไปจริงหรือไม่ก็ตาม ซึ่งจะมีความแตกต่างจากต้นทุนทางบัญชี กล่าวคือ ต้นทุนทางบัญชีนั้นจะสามารถวัดค่าใช้จ่ายที่เสียไปเป็นตัวเงินเป็นอย่างเดียวหรือเรียกได้ว่าเป็นต้นทุนที่เห็นแจ้งชัด (Explicit Cost) แต่สำหรับต้นทุนในทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Cost) นั้นจะรวมไปถึงค่าใช้จ่ายที่เสียไปทั้งที่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้ และวัดเป็นตัวเงินไม่ได้ นั่นก็คือต้นทุนที่เห็นแจ้งชัด (Explicit Cost) และต้นทุนไม่แจ้งชัด (Implicit Cost) ในทางเศรษฐศาสตร์นั้นจะเรียกต้นทุนที่มองไม่เห็นอีกอย่างหนึ่งว่า “ต้นทุนค่าเสียโอกาส” (Opportunity Cost) และเป็นต้นทุนอีกตัวหนึ่งที่ต้องมีการประเมิน ดังนั้น ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จึงมีสูงกว่าต้นทุนทางบัญชี อันมีผลต่อไปทำให้กำไรทางเศรษฐศาสตร์มีต่ำกว่ากำไรทางบัญชี

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการจำแนกต้นทุนตามลักษณะพฤติกรรมของต้นทุน ซึ่งมีประโยชน์ต่อผู้ผลิตในการพิจารณาถึงผลกระทบต่อผลตอบแทน เมื่อต้นทุนหรือปริมาณเปลี่ยนแปลง โดยจำแนกต้นทุนออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

- 1) ต้นคงที่ (Fixed Cost) หมายถึง ต้นทุนต่างๆ ที่มีต้นทุนรวมคงที่ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามระดับกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ค่าเช่า ค่าเสื่อมราคา เป็นต้น
- 2) ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) หมายถึง ต้นทุนรวมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของระดับกิจกรรม เช่น วัตถุดิบทางตรง เป็นต้น

ผลตอบแทน

ศศิวิมล มีอำพล (2545) กล่าวถึง แนวคิดที่ใช้ในการศึกษาผลตอบแทนทางการเงินดังนี้ อัตราผลตอบแทนต่อยอดขาย (Profit Margin) อัตราส่วนนี้ใช้แสดงถึงกำไรสุทธิต่อยอดขาย โดยอัตราส่วนนี้จะวัดกำไรสุทธิในรูปร้อยละของยอดขายสุทธิ โดยสูตรการคำนวณอัตราผลตอบแทนต่อยอดขายแสดงได้ดังนี้

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อยอดขาย} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ยอดขายสุทธิ}}$$

ผลตอบแทนหรือกำไร (Earnings or Net Income) คือผลต่างของรายได้หักค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ซึ่งมีวิธีการวัดผลกำไร โดยการเปรียบเทียบรายได้และค่าใช้จ่ายที่ใช้เกณฑ์การเกี่ยวพันระหว่างต้นทุนที่เกิดจากรายได้ที่มาจากรายการเดียวกัน (เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลาประพร ศรีจันเพชร, 2543)

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นภาพรณี เกรือศรี (2548) ได้ศึกษาต้นทุนและอัตราผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมแพรวา กรณีศึกษา: กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าแพรวา บ้านโพน ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ต้นทุนในการผลิตผ้าไหมแพรวาลายเกาะ ของกลุ่มสตรีทอผ้าแพรวาบ้าน โพน เฉลี่ยต่อผืนเท่ากับ 3,584 บาท คิดเป็นค่าแรงงาน 2,019 บาทต่อผืน ขาดทุน 981 บาทต่อผืน หรืออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนลดลง 27.37% จากราคาขายผ้าไหมแพรวาลายเกาะผืนละ 2,603 บาท พบว่า ผู้ผลิตจะได้กำไรเพียง 1,038 บาท เท่านั้น จึงสรุปได้ว่ากลุ่มผู้ผลิตไม่ได้คิดค่าแรงงานในอัตราของรัฐบาล

พิชญานันท์ อมรพิชญ์ (2545) ได้ศึกษาผลตอบแทนจากการลงทุนในการผลิตผ้าทอพื้นเมือง ระดับอุตสาหกรรมในครัวเรือน ในเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ในการวิเคราะห์ผลจากการลงทุน พบว่าผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ รวม 4 ประเภทที่ทำการผลิตในระดับอุตสาหกรรมครัวเรือน ให้อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อต้นทุนโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 32.73 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 31.60 และอัตราส่วนผลตอบแทนจากการลงทุนโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 159.25 เมื่อพิจารณาอัตราส่วนผลตอบแทนจากการลงทุน ผลิตภัณฑ์ที่ให้ผลตอบแทนสูงสุด ได้แก่ ผ้าขึ้นทอเป็นผืนขนาด 38 นิ้ว x 175 เซนติเมตร รองลงมา ได้แก่ ผ้าทอหน้ากว้าง 38 นิ้ว และผ้าทอหน้ากว้าง 42 นิ้ว ส่วนผ้าทอหน้ากว้าง 13 นิ้ว ให้ผลตอบแทนต่ำที่สุด เพราะนำไปใช้ประโยชน์ได้น้อย

พรพิช พัทฒกุล (2550) ได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการทอผ้าของกลุ่มสตรีทอผ้า: กรณีศึกษา บ้านก้างปลา ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย พบว่า ต้นทุนการทอผ้าฝ้ายเนื้อบาง เฉลี่ยเมตรละ 71.79 บาท ประกอบด้วยต้นทุนผันแปรร้อยละ 97.05 ต้นทุนคงที่ร้อยละ 2.95 ต้นทุนการทอผ้าฝ้ายเนื้อหนา

เฉลี่ยเมตรละ 68.12 บาท ประกอบด้วยต้นทุนผันแปรร้อยละ 96.89 ต้นทุนคงที่ ร้อยละ 3.11 ต้นทุนผันแปร ส่วนใหญ่คือ ค่ายelowงมาคือค่าแรงในการทอ ปริมาณขายที่คุ้มทุนคือ 711.38 เมตร กลุ่มทอผ้ามีผลผลิตตลอดปี 9,620 เมตร สร้างรายได้ 962,000 บาท และมีกำไร 288,984.80 บาท โดยมีผลผลิตสูงสุดในเดือน มกราคม 1,040 เมตร มีกำไรสูงสุด 31,241.60 บาท

วิญญ อ้นสงคราม (2542) ได้ศึกษากลยุทธ์การตลาดของผู้ผลิตผ้าไหมแพรวา ศึกษากรณีบ้าน โพนคำบลบ้าน โพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า แหล่งที่ผลิตผ้าไหมแพรวามากที่สุดคือบ้าน โพน ร้อยละ 28.12 ของผลผลิตรวมทั้งจังหวัด ร้อยละ 42.06 ของผลผลิตรวมทั้งอำเภอคำม่วง การแข่งขันมีผู้แข่งขัน 2 ประเภทคือ ผู้แข่งขันที่เป็นผู้ผลิตผ้าไหมแพรวาจากแหล่งผลิตอื่น และผู้แข่งขันประเภทสินค้าทดแทน การสำรวจผู้บริโภค 120 คน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าเป็น เพศหญิงมากที่สุด 73 ราย เพศชาย 47 ราย ระดับรายได้เป็นผู้มีรายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 50 ราย ผ้าไหมที่มีการซื้อขายมากที่สุดคือผ้าพื้นลายเกาะ คิดเป็นร้อยละ 36.67 วัตถุประสงค์ในการซื้อผ้าไหมแพรวาเพื่อใช้เองมากที่สุดคือ ร้อยละ 50 สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อผ้าไหมแพรวาของผู้บริโภค คือ ความละเอียด สวยงาม และลวดลาย ร้อยละ 77.5

แววดาว อุดตา (2551) ได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายน้ำไหลของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มสตรีบ้านทุ่งสูง อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดน่าน พบว่า ต้นทุนในการลงทุนผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายน้ำไหล ประกอบไปด้วย ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรกและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยค่าใช้จ่ายในการลงทุนเท่ากับ 376,466.67 บาท ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเท่ากับ 705,195.44 บาท ประกอบด้วยต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรงงานทางตรง ค่าใช้จ่ายในการผลิต อายุโครงการ 10 ปี กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านทุ่งสูง มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิที่อัตราคิดลด ร้อยละ 7.75 เท่ากับ 528,861.94 บาท ซึ่งมีค่ามากกว่าศูนย์ มีอัตราผลตอบแทนที่แท้จริง มีค่าเท่ากับ ร้อยละ 35.66 ซึ่งค่าสูงกว่าดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 7.75 มีดัชนีความสามารถในการทำกำไรเท่ากับ 4.54 และใช้ระยะเวลาคืนทุน 3 ปี 6 เดือน

สังวาลย์ นาครินทร์ (2549) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ลายคลื่นทะเลบ้านนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า 1) ประธานกลุ่มหรือผู้นำกลุ่มผลิตผ้าไหมลายคลื่นทะเล ทั้งหมดเป็นเพศหญิงอายุ 41-50 ปี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการผลิต 10-20 ปี และมีสมาชิกที่ทำการผลิตจำนวน 1 คน 2) ต้นทุนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ลายคลื่นทะเลต่อทูก เท่ากับ 4,900.037 บาท ประกอบด้วย ต้นทุนวัตถุดิบ 2,800 บาท จำแนกเป็น ไหมพุ่ง 2,100 บาท และไหมยืน 700 บาท ค่าแรงทางตรงที่มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มัดหมี่ 500 บาท ค่าทอ 400 บาท และค่าซ่อม 200 บาท และค่าใช้จ่ายใน

การผลิตที่มากมีสุด 3 อันดับแรก คือ ค่าสี 340 บาท ค่าเชือกฟาง ค่าไฟฟ้า 80 บาท และค่าฟัน 59,242 บาท ตามลำดับ

ศรีสวาท ประสิทธิ์วรเวช (2543) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของกิจการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสำเร็จรูปกิจการหนึ่ง ผลการศึกษาพบว่า 1) การวิเคราะห์ทางด้านปริมาณโดยการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของกิจการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสำเร็จรูป และการวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของกิจการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านคุณภาพที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนของกิจการผลิต ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปโดยกำหนดโครงการเป็นเวลา 10 ปี และทำการวิเคราะห์ปัจจัยทางการเงินซึ่งประกอบด้วยการคำนวณหา ค่ามูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ต่ออัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) และอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio) 2) อัตราดอกเบี้ย 11% ผลการทางการเงินมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) 18,430,740 บาท โดยมีอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) 28% อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio) 1.08 ปัจจัยด้านคุณภาพ ราคา การบริการสถานที่ และการส่งเสริมการขายนั้น มีผลต่อการตัดสินใจในการใช้บริการของลูกค้า ส่วนปัจจัยที่มีส่วนต่อการจัดตั้งกิจการผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสำเร็จรูปคือ กำไร และการอนุรักษ์งานหัตถกรรม

ตารางที่ 2.1 สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย	ชื่อเรื่องและกลุ่มตัวอย่าง	สรุปผล
นภาพรณี เครือศรี มหาวิทยาลัยบูรพา (2548)	ชื่อเรื่อง ต้นทุนและอัตราผลตอบแทน การผลิตผ้าไหมแพรวา กรณีศึกษา: กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้าแพรวา บ้าน โพน ด่าบล โพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มอาชีพสตรีทอผ้า แพรวา บ้าน โพน จำนวน 200 คน	ต้นทุนการผลิตผ้าไหมแพรวาลายเกาะ เฉลี่ย ต่อผืนเท่ากับ 3,584 บาท คิดเป็นค่าแรงงาน 2,019 บาทต่อผืน ขาดทุน 981 บาทต่อผืน หรืออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนลดลง 27.37% จากราคาขายผ้าไหมแพรวาลายเกาะ ผืนละ 2,603 บาท พบว่า ผู้ผลิตจะได้ ค่าแรงงานเพียง 1,038 บาท
พิชญนันท์ อมรพิชญ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2545)	ชื่อเรื่อง ผลตอบแทนจากการลงทุนใน การผลิตผ้าทอพื้นเมือง ระดับ อุตสาหกรรม ในครัวเรือน ในเขตอำเภอ สันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้ทอผ้าในเขตอำเภอ สันกำแพงทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม ทอผ้าทรายมูล 10 ราย กลุ่มทอผ้าบ้าน ป่าสักขวาง 15 ราย กลุ่มทอผ้า บ้านออนใต้ 20 ราย และกลุ่มทอผ้าบ้าน บวกค้ำ 20 ราย	ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ รวม 4 ประเภท ให้ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อต้นทุนโดยเฉลี่ย ประมาณร้อยละ 32.73 อัตราส่วนกำไรสุทธิ ต่อยอดขาย โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 31.60 และอัตราส่วนผลตอบแทนจากการลงทุน โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 159.25

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ชื่อเรื่องและกลุ่มตัวอย่าง	สรุปผล
พรพิช พัฒนกุล มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย (2550)	ชื่อเรื่อง การศึกษาด้านทุนและผล ตอบแทนการทอผ้าของกลุ่มสตรีทอผ้า: กรณีศึกษาบ้านก้างปลา ตำบล ชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่าง ประธานกลุ่มสตรีทอผ้า บ้านก้างปลา จำนวน 15 ราย	ต้นทุนการทอผ้าฝ้ายเนื้อบาง เฉลี่ยเมตรละ 71.79 บาท ต้นทุนการทอผ้าฝ้ายเนื้อหนา เฉลี่ยเมตรละ 68.12 บาท กลุ่มทอผ้ามีผลผลิต ตลอดปี 9,620 เมตร สร้างรายได้ 962,000 บาท และมีกำไร 288,984.80 บาท
วิษณุ อันสงคราม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2542)	ชื่อเรื่อง การศึกษากลยุทธ์การตลาดของ ผู้ผลิตผ้าไหมแพรวา ศึกษากรณีบ้าน โพน ตำบลบ้านโพน อำเภอกำแพง จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มสตรีทอผ้าแพรวา จำนวน 130 คน และผู้บริโภครวม จำนวน 120 คน	ผ้าพื้นลายเกาะ มีการซื้อขายมากที่สุด คิด เป็นร้อยละ 36.67 วัตถุประสงค์ในการซื้อผ้า ไหมแพรวาเพื่อใช้เองมากที่สุดคือ ร้อยละ 50 สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อผ้า ไหมแพรวาของผู้บริโภค คือ ความละเอียด สวยงาม และลวดลาย ร้อยละ 77.5
แหวดาว อุดดา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2551)	ชื่อเรื่อง การศึกษาด้านทุนและผล ตอบแทนจากผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายน้ำไหล ของวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่ม สตรีบ้านทุ่งสูง อำเภอท่าช้าง จังหวัด น่าน กลุ่มตัวอย่าง ประธาน รองประธาน เหรัญญิก คนงาน และสมาชิกทอผ้า ของกลุ่มสตรีบ้านทุ่งสูง จำนวน 12 คน	ค่าใช้จ่ายในการลงทุน 376,466.67 บาท ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 705,195.44 บาท มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิที่อัตราคิดลด ร้อยละ 7.75 เท่ากับ 528,861.94 บาท อัตราผลตอบแทน ที่แท้จริง ร้อยละ 35.66 ดัชนีความ สามารถในการทำกำไรเท่ากับ 4.54 และใช้ ระยะเวลาคืนทุน 3 ปี 6 เดือน
สังวาลย์ นาครินทร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2549)	ชื่อเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและผล ตอบแทนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ลาย คลื่นทะเลบ้านนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่าง ประธานกลุ่มหรือผู้นำ กลุ่ม ผู้ผลิตผ้าไหมมัดหมี่ จำนวน 14 คน	ต้นทุนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ลายคลื่นทะเล ต่อทูก เท่ากับ 4,900.037 บาท ประกอบด้วย ต้นทุนวัตถุดิบ ค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายใน การผลิต
ศรีสวาท ประสิทธิ์วรเวทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2543)	ชื่อเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและผล ตอบแทนทางการเงินของกิจการผลิต ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสำเร็จรูปกิจการหนึ่ง กลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลด้านการเงินและ การบัญชี ทางด้านต้นทุนและผล ตอบแทน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2543	มีอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) 28% อัตรา ผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio) 1.08 ราคา การบริการสถานที่ และการส่งเสริมการขาย นั้น มีผลต่อการตัดสินใจในการใช้บริการ ของลูกค้า ส่วนปัจจัยที่มีส่วนต่อการจัดตั้ง กิจการ คือ กำไร และการอนุรักษ์งาน หัตถกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นหลัก และนำเอาวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มาใช้ประกอบในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อช่วยให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกกล้าพูน จำนวน 900 ราย ผู้ประกอบการผ้าไหมยกดอกกล้าพูน จำนวน 15 ราย เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน จำนวน 9 ราย ในพื้นที่จังหวัดลำพูน 2 อำเภอ 4 ตำบล อำเภอเมือง ได้แก่ ตำบลในเมือง ตำบลเวียงยอง และตำบลต้นธง อำเภอทุ่งหัวช้าง ได้แก่ ตำบลบ้านปวง เป็นผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI จำนวน 817 ราย และเป็นผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI จำนวน 83 ราย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ : เนื่องจากประชากรมีความเป็นมิติเดียวกัน (Unidimensionality) หรือความเป็นอย่างเดียวกัน (Homogeneity) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้มีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติเฉพาะ ดังนี้ 1) เป็นผู้ทอผ้าไหมยกดอกกล้าพูนเป็นอาชีพหลัก 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี สุ่มได้ตัวอย่าง จำนวน 60 ราย

การพิจารณาจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์จากแต่ละตำบล ใช้วิธีการกำหนดสัดส่วน (proportional sampling) จำนวนผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกกล้าพูน 900 ราย ในแต่ละตำบล โดยวิธีการเทียบบัญญัติไครยงค์ ตามสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$n_i = \frac{nN_i}{N}$$

เมื่อ

$$n_i = \text{ตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ}$$

$$n = \text{กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ GI 30 ราย และ Non-GI 30 ราย}$$

$$N_i = \text{จำนวนผู้ผลิตของแต่ละตำบล}$$

$$N = \text{จำนวนผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกกล้าพูน}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แบ่งเป็นแต่ละตำบล ดังนี้ ตำบลในเมือง จำนวน 26 ราย ตำบลเวียงยอง จำนวน 15 ราย ตำบลบ้านปวง จำนวน 13 ราย และตำบลต้นธง จำนวน 6 ราย รวมทั้งหมดจำนวน 60 ราย โดยแบ่งเป็นผู้ขึ้นทะเบียน GI 30 ราย และผู้ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI 30 ราย (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ตำบล	จำนวนผู้ผลิตทั้งหมด (ราย)	จำนวนผู้ผลิต GI (ราย)	จำนวนผู้ผลิต Non-GI (ราย)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง GI (ราย)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง Non-GI (ราย)	รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ราย)
ในเมือง	451	420	31	15	11	26
เวียงยอง	227	208	19	8	7	15
บ้านปวง	162	139	23	5	8	13
ต้นธง	60	50	10	2	4	6
รวม	900	817	83	30	30	60

3.1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ : ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน 5 ราย ได้แก่ ผู้ประกอบการผ้าไหมยกดอกลำพูน จำนวน 3 ราย เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน จำนวน 2 ราย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

ตอนที่ 2 ต้นทุนในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

ตอนที่ 3 ผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

3.2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured) เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของผ้าไหมยกดอกลำพูน ขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนผ้าไหมยกดอกลำพูนเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.3.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ความเที่ยงตรงของเนื้อหา และวิธีการวัด ซึ่งประกอบด้วย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธารงค์ เมฆโหรา ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผู้เชี่ยวชาญ

1. คุณศิริพร บุญชู นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ กรมหม่อนไหม
2. คุณพระวี ภูเจริญ รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน

3.3.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured) โดยมีการตั้งคำถามไว้ล่วงหน้าแล้ว

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยมีการดำเนินการดังนี้

3.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) กับผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 ราย โดยแบ่งเป็นผู้ขึ้นทะเบียน GI 30 ราย และผู้ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI 30 ราย เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนที่ใช้ในการผลิตผลตอบแทนที่ได้ ทั้งจากก่อนหน้าและภายหลังการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

3.4.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้ประกอบการผ้าไหมยกดอกลำพูน 3 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน 2 คน เกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ ขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนผ้าไหมยกดอกลำพูนเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ในการรวบรวมข้อมูลทุกครั้ง ผู้วิจัยจะจดบันทึกไว้ทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต การดูเอกสารประกอบ และบันทึกภาพไว้เพื่อให้ข้อมูลนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 ในเชิงปริมาณ ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ค่า T-Test Independent ในการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI และผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI

โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

3.5.2 ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลหลักผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยง โดยวิธีการเปรียบเทียบข้อมูล (Content Comparison) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้ (สุภางค์ จันทวานิช. 2542)

1. ศึกษารายละเอียดของข้อมูล และประเด็นการศึกษาว่ามีขั้นตอนอย่างไรบ้าง
2. ศึกษาความเชื่อมโยงของข้อมูล
3. ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของข้อมูลจากเอกสาร
4. สรุปเพื่อแสดงสาระสำคัญที่เป็นข้อค้นพบจากการศึกษา

เมื่อได้ข้อสรุปของข้อมูล นำมาเขียนในลักษณะของการบรรยายหรือพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ในพื้นที่ 4 ตำบลของอำเภอเมือง และอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ได้แก่ ตำบลต้นธง ตำบลในเมือง ตำบลเวียงยอง และตำบลบ้านปวง แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป และการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของผู้ผลิต ผ้าไหมยกดอกลำพูน

- 1.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน
- 1.2. การผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน
- 1.3. การขึ้นทะเบียนผ้าไหมยกดอกลำพูนภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ตอนที่ 2 ต้นทุนในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

ตอนที่ 3 ผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป และการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

1.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ส่วนใหญ่ร้อยละ 95.0 เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรสแล้วร้อยละ 88.3 อายุเฉลี่ย 46.10 ปี ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 58.3 ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.0 ได้รับความรู้ในการทอมาจากพ่อแม่ ทั้งหมดประกอบอาชีพผ้าไหมเป็นอาชีพหลัก มีรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ย 303,356.66 บาทต่อปี รายได้จากธุรกิจไหมต่อครัวเรือนเฉลี่ย 231,818.33 บาทต่อปี ประมาณครึ่งหนึ่ง คือร้อยละ 51.6 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.08 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 95.0 มีสมาชิกที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับไหม 1-3 คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 83.3 มีจำนวนกี่ 1-10 หลัง มีประสบการณ์ในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนเฉลี่ย 12.66 ปี ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนประมาณครึ่งหนึ่ง คือร้อยละ 50.0 มีแหล่งเงินทุนมาจากการกู้และทุนของตนเอง (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

n=60

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	3	5.0
หญิง	57	95.0
2. สถานภาพสมรส		
โสด	6	10.0
สมรส	53	88.3
หม้ายหรือหย่าร้าง	1	1.7
3. อายุ		
30-40 ปี	20	33.3
41-50 ปี	20	33.3
51-60 ปี	17	28.4
61 ปีขึ้นไป	3	5.0
$\bar{x}$ = 46.10 ปี Max=66 ปี Min=30 ปี S.D.= 9.21 ปี		
4. ศาสนา		
พุทธ	60	100.0
5. ระดับการศึกษา		
ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา	17	28.3
ระดับประถมศึกษา	35	58.3
ระดับมัธยมศึกษา	4	6.7
ระดับอาชีวศึกษา (ปวช./ปวส.)	1	1.7
ระดับปริญญาตรี	2	3.3
ระดับปริญญาโท	1	1.7
6. การได้รับความรู้		
พ่อแม่	39	65.0
ญาติ	10	16.6
สามีหรือภรรยา	6	10.0
เพื่อนบ้าน	4	6.7
ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	1	1.7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n=60		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
7. การประกอบอาชีพหลัก		
เป็นผู้ประกอบอาชีพค้าใหม่เป็นหลักทั้งหมด	60	100.0
8. รายได้ทั้งหมดต่อครัวเรือนต่อปี		
น้อยกว่า 50,000 บาท	27	45.0
50,001-100,000 บาท	20	33.3
100,001-150,000 บาท	1	1.7
150,001-200,000 บาท	2	3.3
200,001-250,000 บาท	1	1.7
มากกว่า 250,000 บาทขึ้นไป	9	15.0
$\bar{x}$ = 303,356.66 บาทต่อปี Max=4,200,000 บาทต่อปี Min=12,000 บาทต่อปี S.D.= 7.59 บาทต่อปี		
9. รายได้จากธุรกิจใหม่ต่อครัวเรือนต่อปี		
น้อยกว่า 50,000 บาท	45	75.0
50,001-100,000 บาท	5	8.3
100,001-150,000 บาท	0	0.0
150,001-200,000 บาท	0	0.0
200,001-250,000 บาท	1	1.7
มากกว่า 250,000 บาทขึ้นไป	9	15.0
$\bar{x}$ =23,1818.33 บาทต่อปี Max=2,800,000 บาทต่อปี Min=3,500 บาทต่อปี S.D.=5.66 บาทต่อปี		
10. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1-3 คน	24	40.0
4-6 คน	31	51.6
7-9 คน	4	6.7
มากกว่า 10 คนขึ้นไป	1	1.7
$\bar{x}$ =4.08 คน Max=25คนMin=1คน S.D.=3.04 คน		
11. จำนวนสมาชิกที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับใหม่		
1-3 คน	57	95.0
4-6 คน	2	3.3
7-9 คน	0	0.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

n=60		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
มากกว่า 10 คนขึ้นไป	1	1.7
$\bar{x}$ =1.71 คน Max=25 คน Min=1 คน S.D.=3.14		
12. จำนวนถัก		
1-10 หลัง	50	83.3
11-20 หลัง	2	3.3
21-30 หลัง	1	1.7
31-40 หลัง	3	5.0
41-50 หลัง	3	5.0
51 หลังขึ้นไป	1	1.7
$\bar{x}$ =7.83 หลัง Max=60 หลัง Min=1 หลัง S.D. =14.94 หลัง		
13. ประสบการณ์ในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน		
5-10 ปี	34	56.7
11-15 ปี	12	20.0
16-20 ปี	8	13.3
21-25 ปี	1	1.7
26 ปีขึ้นไป	5	8.3
$\bar{x}$ =12.66 ปี Max=50 ปี Min=5 ปี S.D. = 9.70 ปี		
14. แหล่งเงินทุนที่นำมาประกอบการ		
แหล่งเงินทุนของตนเองทั้งหมด	7	11.7
แหล่งเงินทุนจากการกู้	12	20.0
แหล่งเงินทุนจากการกู้และเงินทุนของตนเอง	30	50.0
แหล่งเงินทุนมาจากธุรกิจอื่นๆ	11	18.3

1.2. การผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

1.2.1 ประเภทของผ้าไหมยกดอกลำพูนที่ทำการผลิต

ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ผลิตผ้าชิ้นร้อยละ 41.9 รองลงมาผลิตผ้าชุด ผลิตผ้าชิ้น ผลิตผ้าคลุมไหล่ และผลิตผ้าสไบ ร้อยละ 34.2 ร้อยละ 11.9 ร้อยละ 7.7 และร้อยละ 4.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ประเภทของผ้าไหมยกดอกลำพูนที่ทำการผลิต

n=60

ประเภท	จำนวน	ร้อยละ
ผ้าชุด	40	34.2
ผ้าชั้น	49	41.9
ผ้าชั้น	14	11.9
ผ้าสไบ	5	4.3
ผ้าคลุมไหล่	9	7.7
รวม	117	100.0

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

1.2.2 กำลังการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนต่อปี

ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ผลิตผ้าชั้นเฉลี่ย 144.65 ผืนต่อปี รองลงมาผลิตผ้าชั้น ผลิตผ้าสไบ ผลิตผ้าคลุมไหล่ และผ้าชุดเฉลี่ย 136 ชั้นต่อปี 122.80 ผืนต่อปี 113.77 ผืนต่อปี และ 94.05 ชุดต่อปี ตามลำดับ (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 กำลังการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนต่อปี

n=60

ประเภท	จำนวน	̄
ผ้าชุด	40	94.05
ผ้าชั้น	49	144.65
ผ้าชั้น	14	136.00
ผ้าสไบ	5	122.80
ผ้าคลุมไหล่	9	113.77
รวม	117	611.27

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

1.2.3 ความถี่ในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ทำการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนทุกวัน ร้อยละ 40 รองลงมา ทำการผลิตสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และมากกว่า 1 สัปดาห์ต่อครั้ง ร้อยละ 35.0 ร้อยละ 16.7 และร้อยละ 8.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.4)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 ความถี่ในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

		n=60
ความถี่ในการผลิต	จำนวน	ร้อยละ
ทุกวัน	24	40.0
สัปดาห์ละ2-3ครั้ง	21	35.0
สัปดาห์ละ1 ครั้ง	10	16.7
มากกว่า 1 สัปดาห์ต่อครั้ง	5	8.3

1.3. การขึ้นทะเบียนผ้าไหมยกดอกลำพูนภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

1.3.1 พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 ได้ประกาศเป็นกฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าที่ผลิตในท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางด้านการค้าของประเทศต่อไป การให้คุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะช่วยกระตุ้นให้ผู้ผลิตในท้องถิ่น มีความต้องการที่จะเสริมสร้างและรักษาภาพพจน์ในสินค้าที่ผลิตจากท้องถิ่นของตนเอง การป้องกันไม่ให้ประชาชนสับสนหรือหลงผิดในแหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้า โดยกำหนดให้ขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับสินค้าที่มาจากแหล่งภูมิศาสตร์ และห้ามการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ อันจะทำให้เกิดความสับสนหรือหลงผิดในแหล่งภูมิศาสตร์อันแท้จริงของสินค้าที่ระบุในทะเบียน (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2548)

1.3.1.1 เงื่อนไขสำคัญของการขอรับความคุ้มครองสินค้า เพื่อการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

1. คุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะอื่นใดที่จะใช้กับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้น จะต้องมีความสัมพันธ์กับท้องถิ่น หรือสถานที่ผลิตนั้น ๆ
2. ผู้มีสิทธิใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายใต้กฎหมาย ครอบคลุมถึงผู้ผลิตสินค้าที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น และผู้ประกอบการค้าที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้น (ไม่ใช่จำกัดเฉพาะผู้ขึ้นทะเบียน)

1.3.1.2 สารสำคัญของกฎหมาย

การใช้ชื่อ สินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ที่จะขอขึ้นทะเบียน

1. เป็นชื่อสัญลักษณ์หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกแทนแหล่งภูมิศาสตร์
2. บ่งบอกได้ว่าเป็นสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้น มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์พิเศษ
3. ไม่มีชื่อสามัญ
4. ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดี หรือนโยบายแห่งรัฐ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3.1.3 ผู้มีสิทธิขอขึ้นทะเบียน

1. ส่วนราชการ ได้แก่ หน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรอื่น ๆ ของรัฐ ที่เป็นนิติบุคคล
2. บุคคลธรรมดา กลุ่มบุคคล หรือนิติบุคคล
3. กลุ่มผู้บริโภคนสินค้า หรือองค์กรผู้บริโภคนสินค้า GI นั้น

1.3.1.4 ผู้ที่สามารถใช้สิทธิสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน

1. ผู้ผลิตสินค้าที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น
2. ผู้ประกอบการค้าที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้น

1.3.1.5 การแก้ไขและเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

การให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จะได้รับความคุ้มครองตลอดไปโดยไม่มีกำหนดระยะเวลา เว้นแต่ถ้าปรากฏเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ในภายหลัง ผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อาจร้องขอให้เพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้

1. การขอขึ้นทะเบียนหรือการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ได้กระทำไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรืออำพราง หรือมีรายการข้อความผิดจากความเป็นจริงในขณะที่รับขึ้นทะเบียน
2. สถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปและการเปลี่ยนแปลงนั้น ทำให้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด หรือทำให้รายการเกี่ยวกับแหล่งภูมิศาสตร์หรือรายการอื่นเปลี่ยนแปลงไปจากที่ลงไว้ในทะเบียน

1.3.1.6 การใช้และการสั่งระงับการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

หากปรากฏว่ามีผู้ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา นายทะเบียนอาจมีคำสั่งให้ระงับการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นั้นเป็นระยะเวลาไม่เกินสองปีนับจากวันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

1.3.1.7 การได้มาซึ่งสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

1. รวมกลุ่มผู้ประกอบการ ร่วมกันแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสินค้า เพื่อศึกษาความเป็นไปได้และกำหนด Specification
2. รวบรวมข้อมูลสินค้าลักษณะพิเศษ ประวัติศาสตร์ การผลิต
3. จัดทำข้อกำหนดที่ทุกคนในชุมชนปฏิบัติได้
4. ขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย
5. มีกลไกการควบคุม การใช้ GI (ตรวจรับรอง)

1.3.2 ขั้นตอนการได้มาซึ่งความคุ้มครองในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของผ้าไหมยกดอกลำพูน

สถาบันหม่อนไหมแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินงาน โครงการนำร่องหมู่บ้านผลิตไหมไทยภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

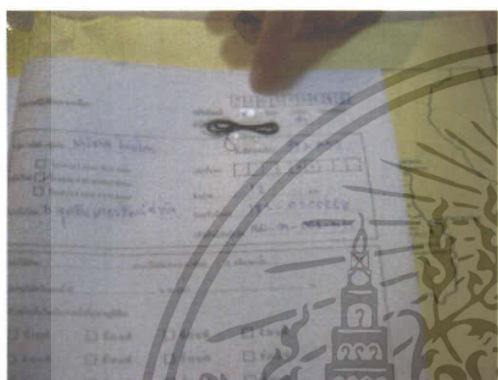
โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 กระทั่ง ผ้าไหมยกดอกลำพูนได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2550 รายละเอียดการดำเนินงานมี ดังนี้

- 23 มิถุนายน 2549 - เกษตรกลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน จำนวน 50 ราย เข้าร่วมโครงการอบรมเกษตรกร และสำรวจความพร้อมของชุมชน ในการจัดทำร่างคำขอขึ้นทะเบียนสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- 20 กรกฎาคม 2549 - ประชุมหารือแนวทางในการจัดทำคำขอขึ้นทะเบียนผ้าไหมยกดอกลำพูนภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- สิงหาคม 2549 - จัดตั้งคณะทำงานในการจัดทำคำขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- 5 กันยายน 2549 - ประชุมคณะทำงานในการจัดทำคำขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ครั้งที่ 1
- 7 กันยายน 2549 - อบรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและพัฒนาคุณภาพสินค้าไหมไทย
- 9 ตุลาคม 2549 - จัดทำร่างคำขอขึ้นทะเบียน ครั้งที่ 1
- 28 พฤศจิกายน 2549 - ประชุมคณะทำงานในการจัดทำคำขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ครั้งที่ 2
- 13 ธันวาคม 2549 - ประชาพิจารณ์การจัดทำคำขอขึ้นทะเบียน ผ้าไหมยกดอกลำพูนภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- 15 ธันวาคม 2549 - กรมทรัพย์สินทางปัญญาเชิญกลุ่มแม่บ้านผู้ประกอบการ(ผู้หญิง) ทำงานด้านหัตถกรรมผ้าไหมในงานสัมมนาเรื่อง ทรัพย์สินทางปัญญาในด้านหัตถกรรม
- 5 มกราคม 2550 - ประชุมคณะทำงานในการจัดทำคำขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ครั้งที่ 3
- 5 มีนาคม 2550 - ประชุมการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานและควบคุม “การผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์”
- 14 มีนาคม 2550 - องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน ได้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนให้แก่กรมทรัพย์สินทางปัญญา
- 24 มิถุนายน – - ศึกษาดูงานด้านการผลิตสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ณ ประเทศฝรั่งเศส จัดทำความร่วมมือในการเป็นสินค้าคู่แผลระหว่างไหมไทยกับแชมเปญ ประเทศฝรั่งเศส
- 1 กรกฎาคม 2550
- 9 สิงหาคม 2550 - อบรมเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพการแปรรูปสินค้าไหม จำนวน 30 คน
- 4 กันยายน 2550 - นำเกษตรกรดูงานสาวไหม เจ ที ซิลค์ จัดทำคู่มือปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- 24 ตุลาคม 2550 - ผ้าไหมยกดอกลำพูนได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3.3 ขั้นตอนการดำเนินการควบคุมตรวจสอบผ้าไหมยกดอกลำพูน

- พ.ศ. 2551
- จัดทำแผน ระบบควบคุมคุณภาพและตรวจสอบการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน
  - ศึกษาฐาน ระบบการผลิต ระบบการควบคุม ตรวจสอบคุณภาพ และด้านการตลาดสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ณ ประเทศฝรั่งเศส เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการผลิตสินค้าไหมไทยภายใต้ระบบสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
  - ประชาสัมพันธ์ ผ้าไหมยกดอกลำพูนให้เป็นที่รู้จักในต่างประเทศ และนำเสนอการเป็นสินค้าคู่แข่งให้กับสมาคมแชมเปญฝรั่งเศส
  - จัดทำแผนความร่วมมือในการเป็นสินค้าคู่แข่ง และสินค้าตัวอย่างประเภทเน็คไท ผ้าไหมยกดอกลำพูนที่มีสัญลักษณ์ CIVC (Comite Interprofessionnel du Vin de Champagne)
- 2 กุมภาพันธ์ 2552 - ประชุมคัดเลือกผู้ประกอบการเป็นตัวแทนคณะทำงานระบบควบคุมภายใน และประชุมคณะทำงานระบบควบคุมภายใน ผ้าไหมยกดอกลำพูน ครั้งที่ 1
- 19 กุมภาพันธ์ 2552 - ประชุมคณะทำงานระบบควบคุมภายใน ผ้าไหมยกดอกลำพูน ครั้งที่ 2
- 27 กุมภาพันธ์ 2552 - ศึกษาฐานด้านระบบควบคุมตรวจสอบสินค้า กาแฟคั่วอบ จังหวัดเชียงราย
- 27 มีนาคม 2552 - ประชุมหารือการจัดระบบควบคุมการตรวจสอบสินค้า GIs ผ้าไหมยกดอกลำพูน ครั้งที่ 1
- 8 เมษายน 2552 - ประชุมหารือการจัดระบบควบคุมการตรวจสอบสินค้า GIs ผ้าไหมยกดอกลำพูน ครั้งที่ 2
- จัดทำคู่มือปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ขอใช้ผ้าไหมยกดอกลำพูน และจัดทำแผนระบบควบคุมคุณภาพและตรวจสอบการผลิต พร้อมทั้งยื่นเสนอต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เพื่อขอใช้ตราสัญลักษณ์ GI ของไทย
- 20-26 กันยายน 2552-ศึกษาฐานด้านระบบควบคุมตรวจสอบสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ประเทศฝรั่งเศส
- จัดนิทรรศการและแสดงสินค้าในต่างประเทศ
  - เจริญธุรกิจ ลงนามความร่วมมือในการเป็นสินค้าคู่แข่งระหว่างไหมไทย (ผ้าไหมยกดอกลำพูน) และสมาคมแชมเปญแห่งประเทศฝรั่งเศส (ภาพที่ 4.1)

ภาพที่ 4.1 ผ้าไหมยกดอกลำพูนภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

1.3.4 คุณสมบัติเกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

คำนิยาม

ผ้าไหมยกดอกลำพูน (Lamphun Brocade Thai Silk) หมายถึง ผ้าที่ทอยกสวดลายให้สูงกว่าพื้นผ้า โดยการเลือกยกบางเส้นบางเส้นเพื่อให้เกิดสวดลาย โดยใช้ตระกอลอย และใช้เส้นไหมดีเกลียวเป็นทั้งเส้นยืนและเส้นพุ่ง รวมทั้งยังมีเส้นไหมพิเศษในการทอให้เกิดสวดลาย ตามกรรมวิธีที่ปราณีตที่เป็นมรดกทางหัตถกรรมที่ถ่ายทอดสืบกันมา

1. กระบวนการผลิต

พันธุ์ไหมที่ใช้ผลิตเส้นไหมต้องเป็นพันธุ์ที่ปรับตัวเข้ากับสภาพพื้นที่แควดล้อมภูมิประเทศ ของประเทศไทย มีการเลี้ยงและผลิตในเขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

เส้นไหม

1. ไหมเส้นพุ่งใช้ไหมควบ 6 ขนาด 27/29 denier ดีเกลียว ไม่เกิน 150 เกลียวต่อเมตร
2. ไหมเส้นยืนใช้ไหมควบ 3 หรือ ควบ 4 ขนาด 20/22 denier ดีเกลียว ระหว่าง 330 - 350

เกลียวต่อเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เส้นพุ่งพิเศษ

1. เส้นพุ่งพิเศษใช้ไหมควบ 6 ขนาด 27/29 denier ตีเกลียว ไม่เกิน 150 เกลียวต่อเมตร
2. ดิ้นทอง ดิ้นเงิน เป็นดิ้นเส้นกลมคุณภาพดี สีไม่ดำง ไม่ลอก

2. การเตรียมเส้นไหม

การเตรียมไหมพุ่ง

1. นำไหมที่ข้อมแล้ว มากรอด้วยลงในหลอดพลาสติก PVC หรือหลอดแท่งกลมผิวเรียบ ในปริมาณที่เหมาะสมไม่ให้ไหมล้นหลอดจนหลุดลุ่ย จากนั้นเป็นการกรอควบเส้นไหม ลงในหลอดเล็ก ขนาดพอเหมาะ ที่ใช้ใส่ในกระสวยพุ่งมือได้

2. ไหมพุ่ง โครงสร้างผ้าให้กรอควบไม่ต่ำกว่า 2 เส้น
3. ไหมยกดอก (เส้นพุ่งเพิ่มพิเศษ) ให้กรอควบไม่ต่ำกว่า 2 เส้น
4. เส้นดิ้นเงิน ดิ้นทอง ให้กรอเส้นเดี่ยว หรือควบเส้นไม่เกิน 2 เส้น หรือกรอควบกับเส้นไหมขึ้นกับชนิดของผ้า

การใส่หลอดในกระสวย

เมื่อทำการกรอไหมใส่หลอดเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การนำเอาหลอดไหม นั้นใส่ในกระสวยที่จะทำการทอ โดยมีไม้ก้านมะพร้าว หรือวัสดุที่เป็นแท่งตรงแข็งขนาด 1-2.5 นิ้ว (แล้วแต่ความยาวของช่องกลางกระสวย) สำหรับยึดแกนกลาง โดยสอดเข้าไปในรูหลอดพลาสติกแข็ง แล้วนำไปใส่ช่องในกระสวย แล้วจึงทำการยึดด้วยก้านขนนกหรือมะพร้าว เพื่อมิให้หลอดไหมหลุดออกจากกระสวยในขณะทอ โดยใส่ไหมกระสวยละ 1 หลอดเท่านั้น

การเตรียมไหมยีน

การคืนไหมเส้นยีน

1. กรอไหมเส้นยีนที่ข้อมและลงแป้งแล้วลงหลอด PVC หรือหลอดแท่งกลมผิวเรียบ ตั้งหลอดในหลักที่เดินไหม
2. คำนวณแล้วเดินไหมให้ได้ความยาวตามต้องการ โดยให้ได้หน้ากว้างผ้าตามประเภทผ้าที่จะทอ
3. ร้อยไหมเข้า핀หวีโดยใช้핀หวีความละเอียด 48-50 ช่องต่อนิ้ว
4. ให้เข้า핀หวีช่องละคู่ (2 เส้น) เตรียมผ้าให้เข้าช่องละ 2 คู่ อย่างน้อย 5 ช่องทั้งสองริมผ้า
5. ม้วนไหมที่เข้า핀หวีแล้วให้เข้าในแกนม้วนเส้นยีน ที่ทำจากไม้ กลึงกลม เหลากกลม หรือวัสดุที่เรียบกลม โดยอีกด้านของเส้นไหมต้องหนีบด้วยแม่แรงหนีบไหม เพื่อให้เกิดความตึงเรียบเสมอตลอดความยาว
6. ความยาวของไหมเส้นยีนแต่ละหัวม้วนไม่ควรเกิน 50 เมตร

เก็บตะกอกเขาย่ำ

สอดไม้ก้านปูในแนวนอนแล้วร้อยด้วยเชือกไนลอน ผูกกับเส้นยืนที่ละเส้น โดยจะผูกที่ละแถว โดยตะกอกเขาย่ำของผ้าไหมยกดอก จะมี 2 แถว ยกสลับกันไปของเส้นยืน

เก็บตะกอกเขาดอก

ให้ใช้ไม้คั่ว (ทำจากไม้ไผ่แก่ไม่มีมอด เหลากกลม) โดยนำไม้คั่วมาผูกกับด้ายไนลอนที่คล้องไหมเส้นยืนที่ทำการคัดลายจากเส้นยืนแล้ว เพื่อทำการยกให้เกิดลวดลายบนผืนผ้า โดยผ้าไหมที่มีลวดลายในการขึ้นทะเบียน จะมีเขาดอกตั้งแต่ 15 ไม้ขึ้นไป

การสืบเส้นยืน

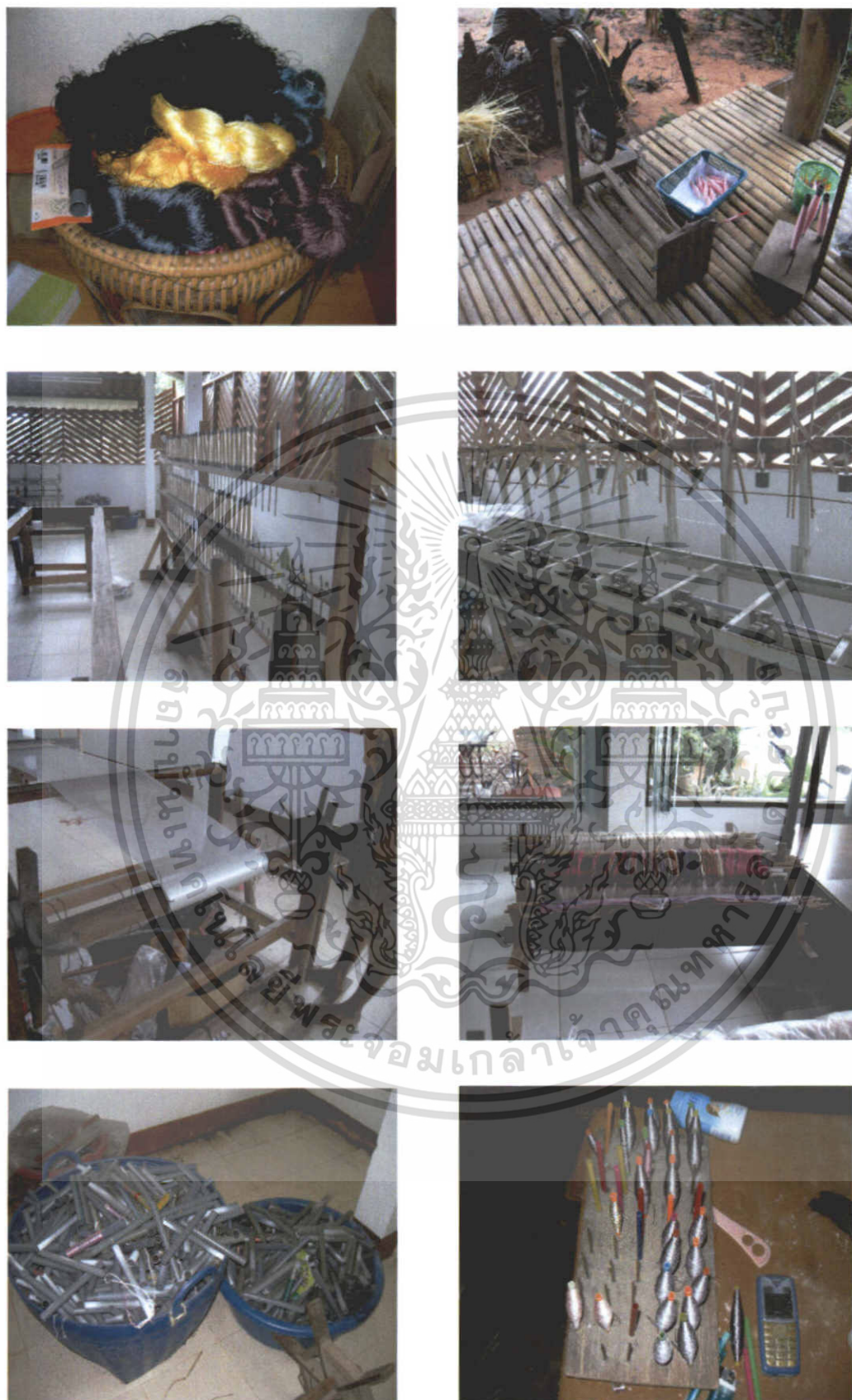
โดยสืบเส้นไหมยืน โดยการมัด ผูก, ต่อของไหมเส้นยืนของแกนม้วน ไหมยืนชุดใหม่เข้ากับไหมเส้นยืนชุดเก่าที่ยังคงมีตะกอกเขาดอก และตะกอกเขาย่ำ ที่ยังคงอยู่ในสภาพดี และร้อยปลายไหมชุดใหม่แต่ละเส้นเข้าในตะกอกแต่ละชุดและในพื้นทวี ดึงปลายเส้นไหมยืนทั้งหมดม้วนเข้ากับแกนม้วนผ้าอีกด้านหนึ่ง ปรับความตึงหย่อนให้พอเหมาะ

3. การทอ

การทอโครงสร้างผ้า กดเครื่องแยกหมี่ตะกอก (ตะกอกเขาย่ำ) เส้นไหมยืนชุดที่ 1 จะถูกแยกออก และเกิดช่องว่าง สอดกระสวยไหมพุ่งผ่านด้วยมือสลับตะกอกชุดที่ 1 ยกตะกอกชุดที่ 2 สอดกระสวยไหมพุ่งกลับมา กระทบพื้นทวี (พีม) เมื่อสอดกระสวยด้ายพุ่งกลับก็จะกระทบพื้นทวี เพื่อให้ไหมพุ่งแนบติดกัน จะได้เนื้อผ้าที่แน่นหนา ทำสลับกัน

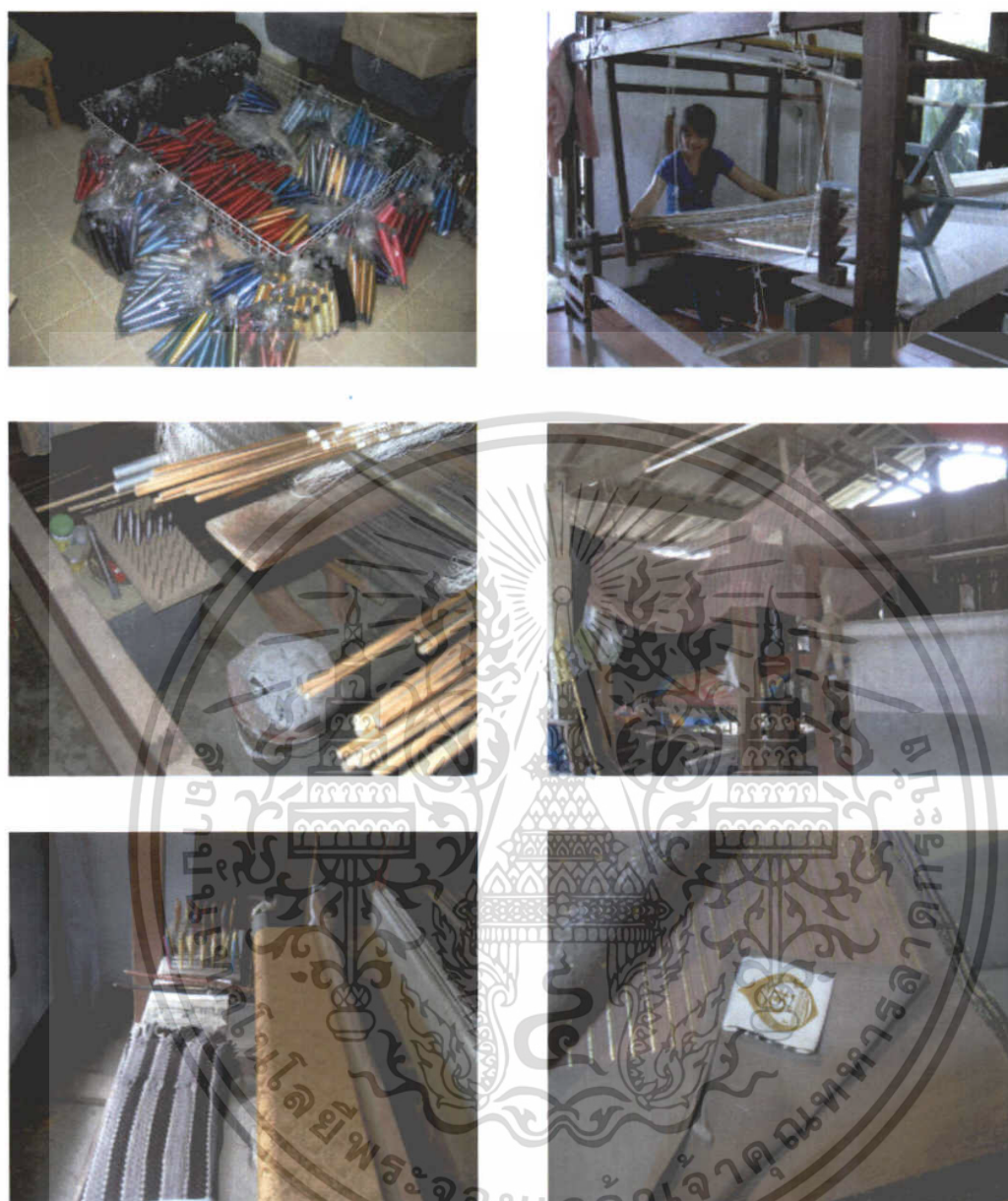
การทอยกดอก ทอสลับกับการทอยก โดยยกตะกอกเขาดอกให้ไหมยืนที่ต้องการยกขึ้น แล้วสอดไม้หลาบ (ไม้ดาบ) เพื่อค้ำเส้นไหมยกไว้ แล้วสอดกระสวยไหมพุ่งเพิ่มพิเศษ เพื่อให้เกิดลวดลาย แล้วปลดไม้หลาบออก จากนั้นจึงกระทบพีม ไล่ทอจากตะกอกแรกถึงตะกอกสุดท้าย แล้วทอวนกลับครบรอบ ก็จะได้ลวดลายหนึ่งดอกตามที่ต้องการไว้ โดยทอยกสลับกับทอโครงสร้างผ้า

การทอผ้าพื้นให้ทอ โดยใช้ไหมพุ่ง 2 กระสวย ทอสลับตลอดความยาวผ้าพื้น เมื่อทอผ้าได้พอประมาณแล้ว จึงจะม้วนเก็บในแกนผ้า โดยผ่อนแกนด้ายขึ้นให้คลายออก และปรับความตึงหย่อนไหมให้พอเหมาะ (ภาพที่ 4.2)

ภาพที่ 4.2 กระบวนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.2 (ต่อ) กระบวนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

การตกแต่งผ้า

ผ้าไหมยกดอก ที่ทอแล้วเสร็จ ต้องมีการเย็บริมผ้าด้วยเข็มเย็บด้วยมือ (เย็บเนา) โดยให้ใช้ไหมที่เป็นเส้นพุ่งโครงสร้างผ้าผืนนั้น ๆ เป็นด้ายสำหรับเย็บริมผ้า และให้เย็บม้วนไปด้านหลังของผืนผ้า นั้น ๆ คัดแต่งรอยต่อเส้นไหมที่ปรากฏให้เห็นบนด้านหน้าของผืนผ้า ให้เรียบเนียนหมดตลอดของเนื้อผ้า

ตรวจหาความผิดพลาด ได้แก่ การยกดอกข้าม ดอกเสีย ไหมดอกหย่อน รอยเประอะเปื้อน รอยไหมย่นขาด แล้วบันทึก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผ้าที่ผ่านมาตรฐาน ไม่ผิดพลาดทั้งรูปแบบและลวดลาย ให้ติดตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ โดยให้เย็บไว้ด้านหลังมุมใดมุมหนึ่งของผืนผ้า

1.3.5 เกณฑ์มาตรฐานของผ้าไหมยกดอกลำพูนที่ขอติดตราสัญลักษณ์ GIs

ส่วนผ้ายกดอก

1. ต้องไม่มีลักษณะเส้นไหมหรือคิ่นที่เป็นเส้นพุ่งเพิ่มพิเศษ ยกขำมลวดลายดอก (ยกไหมย่นขึ้นไม่หมดตามตะกอกเขาดอก) เกินกว่า 10 จุด ต่อผ้าส่วนยกดอก 1 เมตร
2. ต้องไม่มีลักษณะการยกตะกอกเขาดอกผิดพลาด ทำให้ลวดลายดอกที่เกิดจากเส้นไหมหรือคิ่นที่เป็นเส้นพุ่งเพิ่มพิเศษ ไม่สมบูรณ์ หรือ เกิดดอกแผ่ ดอกซ้อน ดอกแหง
3. หน้ากว้างของผ้าและความยาวต้องอยู่ในเกณฑ์ที่ได้ขอขึ้นทะเบียนไว้
4. ส่วนเส้นไหมหรือคิ่นที่เป็นเส้นพุ่งเพิ่มพิเศษ ต้องไม่ฟู หรือยกตัวจนเห็นเป็นช่องว่างระหว่างผืนผ้ากับเส้นยกนั้น ๆ หากมีต้องไม่เกิน 6 จุดต่อผ้าส่วนยกดอก 1 เมตร
5. ในผ้าเชิงเดียว (ผ้าชุด) ริมผ้าส่วนที่ไม่ใช่เชิง เส้นยกต้องมีการยกเก็บริมให้เรียบร้อย
6. ต้องไม่มีรอยเประเปื้อน จากวัสดุหรือของเหลวอื่นใดจนมองเห็นขนาดใหญ่กว่า 0.5 x 0.5 ซม. หากมีรอยแต่เล็กกว่าขนาดที่กำหนด ต้องไม่เกิน 4 จุดต่อผ้า 1 เมตร
7. คุณภาพของสี ในเนื้อผ้าต้องคงทน ชักแล้วไม่ตกสี ได้ตามมาตรฐานจากการทำงานตามตารางการทำงานของผ้าไหมยกดอกลำพูน

ส่วนผ้าพื้น (ในผ้าชุด, ผ้าสไบ, ผ้าคลุมไหล่)

1. ต้องไม่เห็นรอยขาดของไหมเส้นยืนยาวเกิน 1 นิ้ว และไม่เกิน 4 จุดต่อเมตรผ้าพื้น
2. ริมผ้าพื้นต้อง ตรงเรียบ มองเห็นเป็นการทอด้วยเส้นพุ่ง 2 กระสวย
3. ต้องไม่มีรอยเประเปื้อน จากวัสดุหรือของเหลวอื่นใดจนมองเห็นขนาดใหญ่กว่า 0.5 x 0.5 ซม. หากมีรอยแต่เล็กกว่าขนาดที่กำหนดต้องไม่เกิน 4 จุดต่อผ้า 1 เมตร
4. ด้านหน้าของผ้าต้องตกแต่งเรียบร้อยต่อเส้นไหมให้เรียบร้อย ไม่ให้เห็นลักษณะของปลายปุ่มบม
5. คุณภาพของสี ในเนื้อผ้าต้องคงทน ชักแล้วไม่ตกสี ได้ตามมาตรฐานจากการทำงานตามตารางการทำงานของผ้าไหมยกดอกลำพูน

1.3.6 ลักษณะสินค้าที่ขอขึ้นทะเบียน

ผ้าชุด มีความกว้างไม่ต่ำกว่า 40 นิ้ว ความยาว 4-5 เมตร โดยทอส่วนยกกลาย 1.80-2.20 เมตร

ผ้าซิ่น มีความกว้างไม่ต่ำกว่า 40 นิ้ว โดยทอยกดอกตลอดความยาวไม่ต่ำกว่า 1.80 เมตร

ผ้าซิ่น มีความกว้างไม่ต่ำกว่า 40 นิ้ว โดยทอยกดอกตลอดความยาว

ผ้าสไบ มีความกว้างระหว่าง 10-12 นิ้ว ความยาว 2.00-2.50 เมตร

ผ้าคลุมไหล่ มีความกว้างไม่ต่ำกว่า 21 นิ้ว ความยาวระหว่าง 1.80-2.20 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ต้นทุนในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

ผลการศึกษาต้นทุนในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ได้แก่ ค่าวัสดุที่ใช้ในการผลิต ค่าแรงงานในการทอ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ค่าเสื่อมอุปกรณ์ทอผ้า และต้นทุนรวมของการผลิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ต้นทุนรวมของการผลิตผ้าไหม

ในการศึกษาต้นทุนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ทำการศึกษาต้นทุน 2 ประเภท คือ ผ้าซูดและผ้าซิ่น ในการผลิตผ้าซูดมีต้นทุน 4,829.11 บาทต่อชุด ในการผลิตผ้าซิ่นมีต้นทุน 2,007.46 บาทต่อผืน (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ต้นทุนรวมของการผลิตผ้าไหม

รายการ	ผ้าซูด (บาทต่อชุด) n=40	ผ้าซิ่น (บาทต่อผืน) n=49
ต้นทุนผันแปร	4,803.09	2,000.06
-ค่าวัสดุที่ใช้ในการผลิต	2,059.00	785.00
-ค่าแรงในการทอ	1,916.00	814.00
-ค่าแรงในการเตรียมการผลิต	712.00	334.00
-เงินเดือน	48.54	17.23
-ค่าขนส่ง	15.33	16.12
-ค่าไฟฟ้า	5.99	1.70
-ค่าน้ำประปา	2.39	0.89
-ค่าโทรศัพท์	5.92	1.94
-ค่าซ่อมแซม	0.62	0.17
-ค่าขึ้นทะเบียน GI	0.49	0.20
-อื่น ๆ	1.31	0.84
-ค่าเสียโอกาสต้นทุนผันแปร	35.50	27.97
ต้นทุนคงที่	26.02	7.40
-ค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน	24.76	5.12
-ค่าเช่า	0.98	2.18
-ค่าเสียโอกาสต้นทุนคงที่	0.28	0.10
ต้นทุนรวม	4,829.11	2,007.46

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.1. ค่าวัสดุที่ใช้ในการผลิต

ในการผลิตผ้าชุด 1 ชุด มีต้นทุนค่าวัสดุทั้งหมด 2,059.00 บาท ผู้ผลิตจะใช้เส้นไหมยืนเฉลี่ยชุดละ 0.25 กิโลกรัม มูลค่า 519.65 บาท เส้นไหมพุ่งเฉลี่ยชุดละ 0.63 กิโลกรัม มูลค่า 1,350.57 บาท ดิ้นเงินเฉลี่ยชุดละ 0.50 ม้วน มูลค่า 102.81 บาท และคันทองเฉลี่ยชุดละ 0.50 ม้วน มูลค่า 85.87 บาท

ในการผลิตผ้าชิ้น 1 ผืน มีต้นทุนค่าวัสดุทั้งหมด 785.00 บาท ผู้ผลิตจะใช้เส้นไหมยืนเฉลี่ยผืนละ 0.10 กิโลกรัม มูลค่า 217.65 บาท เส้นไหมพุ่งเฉลี่ยผืนละ 0.25 กิโลกรัม มูลค่า 519.77 บาท ดิ้นเงินเฉลี่ยผืนละ 0.125 ม้วน มูลค่า 25.83 บาท และคันทองเฉลี่ยผืนละ 0.125 ม้วน มูลค่า 21.75 บาท (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 ค่าวัสดุที่ใช้ในการผลิต

รายการ	ผ้าชุด (ต่อชุด) n=40		ผ้าชิ้น (ต่อผืน) n=49	
	ปริมาณ	มูลค่า (บาท)	ปริมาณ	มูลค่า (บาท)
เส้นไหมยืน	0.25/กิโลกรัม	519.65	0.10/กิโลกรัม	217.65
เส้นไหมพุ่ง	0.63/กิโลกรัม	1,350.67	0.25/กิโลกรัม	519.77
ดิ้นเงิน	0.50/ม้วน	102.81	0.12/ม้วน	25.83
คันทอง	0.50/ม้วน	85.87	0.12/ม้วน	21.75
รวม		2,059.00		785.00

1.1.1. ราคาวัสดุในการผลิต

วัสดุในการทอประกอบด้วย เส้นไหมยืน เส้นไหมพุ่ง ดิ้นเงิน คันทอง ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ซื้อเส้นไหมยืนในราคาเฉลี่ย 2,078.60 บาทต่อกิโลกรัม เส้นไหมพุ่งในราคาเฉลี่ย 2,080.83 บาทต่อกิโลกรัม ดิ้นเงินในราคาเฉลี่ย 198.91 บาทต่อม้วน และคันทองในราคาเฉลี่ย 171.74 บาทต่อม้วน (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ราคาวัสดุในการผลิต

รายการ	$\bar{x}$	S.D.
เส้นไหมยืน(บาท/กิโลกรัม)	2,078.60	40.63
เส้นไหมพุ่ง (บาท/กิโลกรัม)	2,080.83	41.55
ดิ้นเงิน (บาท/ม้วน)	198.91	16.83
คันทอง (บาท/ม้วน)	171.74	

n=60

1.1.2. แหล่งที่ซื้อวัสดุในการทอ

ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ซื้อเส้นไหมยืนและเส้นไหมพุ่งจากบริษัท จุลไหมไทย จำกัด ทั้งหมดซื้อคืนเงินและคืนทอง จากร้านค้าในจังหวัดลำพูน บริษัท จุลไหมไทย จำกัด เชียงใหม่ และกรุงเทพมหานคร คิดเป็น ร้อยละ 40 ร้อยละ 31.7 ร้อยละ 26.7 และร้อยละ 1.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 แหล่งที่ซื้อเส้นไหมในการผลิต

n=60		
รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เส้นไหมยืน		
บริษัท จุลไหมไทย จำกัด	60	100.0
เส้นไหมพุ่ง		
บริษัท จุลไหมไทย จำกัด	60	100.0
คืนเงิน		
ร้านค้าในจังหวัดลำพูน	24	40.0
บริษัท จุลไหมไทย จำกัด	16	31.7
เชียงใหม่	1	26.7
กรุงเทพมหานคร	19	1.7
คืนทอง		
ร้านค้าในจังหวัดลำพูน	24	40.0
บริษัท จุลไหมไทย จำกัด	16	31.7
เชียงใหม่	1	26.7
กรุงเทพมหานคร	19	1.7

1.2. ค่าแรงงานในการผลิต

ในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน จะประกอบไปด้วยค่าแรงงาน 2 ส่วน ได้แก่ ค่าแรงในการทอ และค่าแรงในการเตรียมการผลิต ซึ่งผู้ผลิตจะเสียค่าแรงงานในการผลิตผ้าชุดเฉลี่ยชุดละ 2,628.00 บาท และค่าแรงงานในการผลิตผ้าชิ้นเฉลี่ยชิ้นละ 1,148.00 บาท (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยแรงงานในการผลิต

รายการ	ผ้าชุด (บาท/ชุด)	S.D.	ผ้าชิ้น (บาท/ผืน)	S.D.
ค่าแรงในการทอ	1,916.00	710.57	814.00	122.47
ค่าแรงในการเตรียมการผลิต	712.00	1,804.38	334.00	147.04
รวม	2,628.00		1,148.00	

ตอนที่ 3 ผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

ผลการศึกษาผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ได้แก่ รายได้จากการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน และผู้รับซื้อผ้าไหมยกดอกลำพูน

1. รายได้จากการขายผ้าไหมยกดอกลำพูน

ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน มีรายได้จากการขายผ้าไหมยกดอกลำพูน ประเภทผ้าชุด ราคาเฉลี่ยชุดละ 8,662.50 บาท ประเภทผ้าชิ้น ราคาเฉลี่ยผืนละ 3,693.88 บาท ประเภทผ้าชิ้น ราคาเฉลี่ยชิ้นละ 4,550.00 บาท ประเภทผ้าสไบ ราคาเฉลี่ยผืนละ 2,300.00 บาท และประเภทผ้าคลุม ใหญ่ราคาเฉลี่ยผืนละ 2,655.56 บาท (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 รายได้จากการขายผ้าไหมยกดอกลำพูน

ประเภท	จำนวน	$\bar{x}$	S.D.
ผ้าชุด (บาท/ชุด)	40	8,662.50	3,512.59
ผ้าชิ้น (บาท/ผืน)	49	3,693.88	1,219.70
ผ้าชิ้น (บาท/ชิ้น)	14	4,550.00	508.01
ผ้าสไบ (บาท/ผืน)	5	2,300.00	273.86
ผ้าคลุมใหญ่ (บาท/ผืน)	9	2,655.56	946.19
รวม	117		

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2. ผู้รับซื้อผ้าไหมยกดอกลำพูน

ผู้รับซื้อผ้าไหมยกดอกลำพูน เป็นลูกค้าต่างจังหวัด ร้อยละ 28.0 รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยว ลูกค้าในท้องถิ่น ลูกค้าต่างประเทศ ลูกค้าในจังหวัด และลูกค้าอื่นๆ ร้อยละ 26.8 ร้อยละ 18.3 ร้อยละ 14.9 ร้อยละ 7.4 และร้อยละ 4.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.11)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.11 ผู้รับซื้อผ้าไหมยกดอกลำพูน

n=60		
ผู้รับซื้อผ้าไหมยกดอกลำพูน	จำนวน	ร้อยละ
ลูกค้าต่างจังหวัด	49	28.0
นักท่องเที่ยว	47	26.8
ลูกค้าในท้องถิ่น	32	18.3
ลูกค้าต่างประเทศ	26	14.9
ลูกค้าในจังหวัด	13	7.4
ลูกค้าอื่น ๆ	8	4.6
รวม	175	100.0

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

2.1. กำหนดราคาในการขายผ้าไหมยกดอกลำพูน

ผู้กำหนดราคาในการขาย ส่วนใหญ่ผู้ผลิตเป็นผู้กำหนดราคาเอง ร้อยละ 75 รองลงมากลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนเป็นผู้กำหนดราคา และ ต่อรองราคาระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ร้อยละ 16.7 และ ร้อยละ 8.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ผู้กำหนดราคาในการขายผ้าไหมยกดอกลำพูน

n=60		
ผู้กำหนดราคาขายผ้าไหมยกดอกลำพูน	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ผลิตกำหนดราคาเอง	45	75.0
กลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนเป็นผู้กำหนดราคา	10	16.7
ต่อรองราคาระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย	5	8.3

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหา

1. ด้านการผลิต ในฤดูฝน เส้นไหมมีความชื้นสูง ไม่ลื่น ขาดง่าย ทำให้ทอได้ช้า ปัญหายุงและแมลงรบกวนผู้ทอ
2. ด้านราคา เส้นไหมมีราคาแพง ต้นทุนค่าวัสดุสูง ผู้ผลิตเป็นผู้กำหนดราคาขายเองส่วนใหญ่ ทำให้มีการตัดราคาขายเพื่อแย่งลูกค้า
3. ด้านการจำหน่าย ผู้ผลิตต้องการขยายตลาดให้กว้างขวางมากขึ้น ทั้งในและต่างประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการผลิต ผู้ผลิตควรวางเตาถ่านไฟอ่อนๆ ไล่ความชื้น ไว้บริเวณใต้ที่ทอดผ้า กางมุ้งครอบที่ทอดผ้าทั้งหมด เพื่อป้องกันยูงและแมลงรบกวนการผลิต
2. ด้านราคา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ควรเข้ามาดูแลเรื่องราคาเส้นไหม จัดการประชุมผู้ประกอบการ ผู้ผลิต เพื่อกำหนดมาตรฐานราคากลางในการจำหน่ายสินค้า
3. ด้านการจำหน่าย ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ผลิตขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากมีการตรวจสอบ ควบคุมคุณภาพมาตรฐานการผลิต ก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันทางการตลาด

ตอนที่ 5 การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทน

5.1 เปรียบเทียบต้นทุนที่ใช้ในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนระหว่างผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI

เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนที่ใช้ในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนระหว่างผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI พบว่า ประเภทผ้าชุด ผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI มีต้นทุนเฉลี่ย 4,946.36 บาท ส่วนผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI มีต้นทุนเฉลี่ย 4,766.03 บาท เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างต้นทุนเฉลี่ย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ประเภทผ้าชิ้น ผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI มีต้นทุนเฉลี่ย 2,515.04 บาท ส่วนผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI มีต้นทุนเฉลี่ย 2,469.96 บาท เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างต้นทุนเฉลี่ย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน (ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบต้นทุนที่ใช้ในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนระหว่างผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI

รายการ	N		$\bar{x}$		t	Sig.
	GI	Non GI	GI	Non GI		
ประเภทผ้าชุด						
ต้นทุนผันแปร						
-ค่าวัสดุที่ใช้ในการผลิต	18	22	2,059.27	2,058.50	0.02	0.97
-ค่าแรงในการทอ	18	22	2,180.55	1,700.00	2.23	0.03*
-ค่าแรงในการเตรียมการผลิต	18	22	547.50	749.90	0.36	0.72
-เงินเดือน	18	22	34.29	104.32	2.95	0.00**
-ค่าขนส่ง	18	22	9.31	34.19	4.07	0.00**
-ค่าไฟฟ้า	18	22	4.22	12.90	1.91	0.06
-ค่าน้ำประปา	18	22	2.08	4.82	2.85	0.00**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.13(ต่อ)

รายการ	N		$\bar{x}$		t	Sig.
	GI	Non GI	GI	Non GI		
-ค่าโทรศัพท์	18	22	3.37	13.41	2.39	0.02*
-ค่าซ่อมแซม	18	22	0.32	1.43	0.69	0.49
-ค่าขึ้นทะเบียน GI	18	22	1.40	0.18	3.10	0.00**
-อื่นๆ	18	22	0.92	2.81	0.73	0.46
-ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนผันแปร	18	22	54.24	52.44	0.23	0.81
รวม	18	22	4,897.52	4,734.95	0.23	0.81
ต้นทุนคงที่						
-ค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน	18	22	47.10	29.00	0.77	0.44
-ค่าเช่า	18	22	1.19	1.72	0.32	0.75
ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนคงที่	18	22	0.54	0.34	0.75	0.46
รวม	18	22	48.83	31.07	0.75	0.46
ต้นทุนรวมผ้าชุด	18	22	4,946.36	4,766.03	0.26	0.79
ประเภทผ้าจีน						
ต้นทุนผันแปร						
-ค่าวัสดุที่ใช้ในการผลิต	22	27	763.46	776.09	3.37	0.00**
-ค่าแรงในการทอ	22	27	827.27	803.70	0.66	0.50
-ค่าแรงในการเตรียมการผลิต	22	27	285.86	274.14	0.22	0.82
-เงินเดือน	22	27	7.67	32.04	2.90	0.00**
-ค่าขนส่ง	22	27	33.06	8.89	1.24	0.22
-ค่าไฟฟ้า	22	27	2.15	2.03	0.12	0.90
-ค่าน้ำประปา	22	27	1.24	0.98	0.47	0.63
-ค่าโทรศัพท์	22	27	2.76	2.06	0.46	0.64
-ค่าซ่อมแซม	22	27	0.28	0.15	0.53	0.59
-ค่าขึ้นทะเบียน GI	22	27	0.56	0.00	2.40	0.02*
-อื่นๆ	22	27	0.93	1.05	0.14	0.88
-ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนผันแปร	22	27	34.53	34.03	0.44	0.66
รวม	22	27	2,501.22	2,464.75	0.44	0.66

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.13(ต่อ)

รายการ	N		$\bar{x}$		t	Sig.
	GI	Non GI	GI	Non GI		
ต้นทุนคงที่						
-ค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน	22	27	7.71	5.11	0.93	0.35
-ค่าเช่า	22	27	5.91	0.26	0.99	0.33
-ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนคงที่	22	27	0.19	0.07	1.05	0.30
รวม	22	27	13.81	5.21	1.05	0.30
ต้นทุนรวมผ้าชิ้น	22	27	2,515.04	2,469.96	0.53	0.59

* = Sig $\leq$ 0.05**= Sig $\leq$ 0.01

5.2 เปรียบเทียบรายได้ที่ได้รับจากการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ระหว่างผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI

เมื่อเปรียบเทียบรายได้ที่ได้รับจากการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ระหว่างผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI พบว่า ประเภทผ้าชุด ผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI มีรายได้เฉลี่ย 9,750.00 บาท ส่วนผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI มีรายได้เฉลี่ย 7,772.73 บาท เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้เฉลี่ย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ประเภทผ้าชิ้น ผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI มีรายได้เฉลี่ย 4,068.18 บาท ส่วนผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI มีรายได้เฉลี่ย 3,388.89 บาท เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างรายได้เฉลี่ย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 แสดงการเปรียบเทียบรายได้ที่ได้รับจากการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ระหว่างผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI

ประเภท	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ผ้าชุด					
ผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI	18	9,750.00	3,439.60	1.83	0.07
ผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI	20	7,772.73	3,390.20		
ผ้าชิ้น					
ผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI	22	4,068.18	1,466.25	1.90	0.06
ผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI	27	3,388.89	891.55		

5.3 เปรียบเทียบผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนระหว่างผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI

ผลตอบแทนการผลิต คือ การนำรายได้จากการขายหักด้วยต้นทุนการผลิตทั้งหมด

เมื่อเปรียบเทียบผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ระหว่างผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI ประเภทผ้าซูด พบว่า ประเภทผ้าซูด ผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI มีผลตอบแทนเฉลี่ย 4,803.63 บาท ส่วนผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI มีผลตอบแทนเฉลี่ย 3,006.69 บาท เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนเฉลี่ย พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha=0.05$ ประเภทผ้าจีน ผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI มีผลตอบแทนเฉลี่ย 1,553.13 บาท ส่วนผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI มีผลตอบแทนเฉลี่ย 918.92 บาท เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนเฉลี่ย พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 แสดงการเปรียบเทียบผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ระหว่างผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI

ประเภท	N	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ผ้าซูด					
ผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI	18	4,803.63	3,028.16	2.18	0.03*
ผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI	22	3,006.69	1,920.61		
ผ้าจีน					
ผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI	22	1,553.13	1,418.12	1.80	0.07
ผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI	27	918.92	918.78		

* = Sig ≤ 0.05

อภิปรายผล

ผลการศึกษานี้ ทำให้ทราบต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน โดยมีประเด็นที่ศึกษาพบ และน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ต้นทุนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน พบว่าต้นทุนค่าวัสดุเป็นต้นทุนที่สูงที่สุด รองลงมาคือค่าแรงในการผลิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัจจวาลย์ นาครินทร์ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ลายคลื่นทะเลบ้านนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ กล่าวว่าต้นทุนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ลายคลื่นทะเล ต่อหูกเท่ากับ 4,900.037 บาท ประกอบด้วย ต้นทุนวัตถุดิบ ค่าใช้จ่ายในการผลิตและค่าแรงทางตรง

2. ผลตอบแทนการผลิต พบว่าผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ มีกำไรจากการขายผ้าชุดสูงกว่าผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยรัตน์ น้อยนาถุม (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อแสดงสิทธิปกป้องมูลค่าเพิ่มในทางการค้าของสินค้าเกษตร กรณีข้าวหอมมะลิไทย กล่าวว่า จากความหลากหลายของข้าวหอมมะลิไทยที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ที่แท้จริง ก่อให้เกิดความได้เปรียบการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ จากการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้อย่างแท้จริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอก ลำพูน และศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนที่ใช้ในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ระหว่าง ผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications: GI) กับผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้น ทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Non Geographical Indications: Non-GI)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นหลัก ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน จำนวน 60 ราย แบ่งเป็นผู้ขึ้นทะเบียน GI 30 ราย และผู้ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI 30 ราย โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วยโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้ค่า T-Test ในการเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI และผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05 การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการผ้าไหมยกดอกลำพูน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured) เพื่อใช้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

จากการศึกษาพบว่า ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรสแล้ว ซึ่งอายุเฉลี่ย 46.10 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.3 ส่วนใหญ่ได้รับความรู้ในการทอมาจากพ่อแม่ มีรายได้ต่อครัวเรือนเฉลี่ย 303,356.66 บาทต่อปี รายได้จากธุรกิจใหม่ต่อครัวเรือนเฉลี่ย 231,818.33 บาทต่อปี มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.08 คน สมาชิกที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับไหมเฉลี่ย 1.71 คน และเป็นผู้ประกอบอาชีพผ้าไหมเป็นหลักทั้งหมด มีประสบการณ์ในการทอเฉลี่ย 12.66 ปี ส่วนใหญ่มีจำนวนกี่ 1-10 หลัง คิดเป็นร้อยละ 83.3 ทำการผลิตผ้าขึ้นร้อยละ 41.9 ผ่าชุด ร้อยละ 34.2 ผ่าขึ้นมีกำลังการผลิตมากที่สุด เพราะเป็นที่ต้องการของกลุ่มลูกค้า ราคาไม่แพง และโอกาสในการสวมใส่มีมากกว่าผ้าชนิดอื่น ส่วนผ่าชุด การผลิตมีความละเอียดสูง ทำให้มีกำลัง

การผลิตน้อยกว่าผ้าชนิดอื่น มีความถี่ในการผลิตผ้าไหมสูง ผู้ผลิตใช้เงินลงทุนจากการกู้ยืมของตนเอง และยังพบว่ามีเงินลงทุนมาจากแหล่งธุรกิจอื่น

ตอนที่ 2 ต้นทุนในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

ในการผลิตผ้าชุดมีต้นทุนเฉลี่ย 4,829.11 บาทต่อชุด ผ้าชิ้นมีต้นทุนเฉลี่ย 2,007.46 บาทต่อผืน ซึ่งประกอบไปด้วย ต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าวัสดุที่ใช้ในการผลิต ค่าแรงในการทอ ค่าแรงในการเตรียมการผลิต เงินเดือน ค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา ค่าโทรศัพท์ ค่าซ่อมแซม ค่าขึ้นทะเบียน GI ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน และอื่นๆ ต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ค่าเช่า และค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน ในการผลิตผ้าชุด 1 ชุด มีต้นทุนค่าวัสดุทั้งหมด 2,059.00 บาท การผลิตผ้าชิ้น 1 ผืน มีต้นทุนค่าวัสดุทั้งหมด 785.00 บาท ค่าแรง จะประกอบไปด้วยค่าแรงงาน 2 ส่วน ได้แก่ ค่าแรงในการทอและค่าแรงในการเตรียมการผลิต ซึ่งผู้ผลิตจะเสียค่าแรงงานในการผลิตผ้าชุดเฉลี่ย ชุดละ 2,628.00 บาท ค่าแรงงานในการผลิตผ้าชิ้นเฉลี่ยผืนละ 1,148.00 บาท ซึ่งต้นทุนในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนส่วนใหญ่เป็นค่าวัสดุที่ใช้ในการผลิต และเป็นค่าแรงในการทอ

ตอนที่ 3 ผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน มีรายได้จากการขายผ้าไหมยกดอกลำพูน ประเภทผ้าชุด ราคาเฉลี่ย ชุดละ 8,662.50 บาท ประเภทผ้าชิ้น ราคาเฉลี่ยผืนละ 3,693.88 บาท ส่วนใหญ่ผู้ผลิตเป็นผู้กำหนดราคาเอง ร้อยละ 75 ผู้รับซื้อเป็นลูกค้าต่างจังหวัด ร้อยละ 28.0 และนักท่องเที่ยวร้อยละ 26.8

เปรียบเทียบต้นทุนที่ใช้ในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนระหว่างผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI

พบว่า ประเภทผ้าชุด และประเภทผ้าชิ้น ผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI มีต้นทุนเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน

เปรียบเทียบรายได้ในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนระหว่างผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI

พบว่า ประเภทผ้าชุด และประเภทผ้าชิ้น ผู้ผลิตที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ผลิตที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI มีรายได้เฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน

เปรียบเทียบผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนระหว่างผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI

พบว่า ผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI ประเภทผ้าชุด มีผลตอบแทนเฉลี่ย แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha=0.05$ ส่วนประเภทผ้าชิ้น ผู้ที่ขึ้นทะเบียน GI กับผู้ที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียน GI มีผลตอบแทนเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน พบว่า ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน ประสบปัญหา ด้านวัสดุที่มีต้นทุนสูง และด้านการจำหน่ายที่ไม่มีการกำหนดราคากลาง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาดูแล เพื่อกำหนดราคาวัสดุและราคาการจำหน่ายสินค้า

การผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เกิดขึ้นจากการ รวมกลุ่มผู้ประกอบการ รวบรวมข้อมูลสินค้าลักษณะพิเศษ ประวัติศาสตร์ การผลิต จัดทำข้อกำหนดที่ทุกคนในชุมชนปฏิบัติได้ จากนั้นจัดทำคำขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามกฎหมาย มีการควบคุมการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยการตรวจรับรองคุณภาพ ตามข้อกำหนดของการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

5.2 ข้อเสนอแนะ

การขึ้นทะเบียน GI ทำให้ผู้ผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน สามารถเพิ่มมูลค่าการจำหน่ายสินค้า มีมาตรฐาน และชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ ส่งผลให้ลูกค้าเกิดความมั่นใจในคุณภาพ สามารถขยายการตลาดได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงภาครัฐ ควรเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนการขึ้นทะเบียน GI เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ผู้ผลิต เพิ่มมูลค่าของสินค้า และดูแลมาตรฐานของสินค้า อีกทั้งการดูแลด้านราคาของวัสดุต้นทุน และกำหนดราคากลางการจำหน่ายให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

บรรณานุกรม

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. 2548. พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ.2546. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. 2547. ความรู้เบื้องต้น เรื่องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์. [Online]. Available : www.ipthailand.org. [3/3/54].
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2549. สถาบันหม่อนไหมแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ. [Online]. Available : webmaster@monac.go.th. [4/3/54].
- กัลยรัตน์ น้อยนาถ่ม. 2549. “การใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพื่อแสดงสิทธิปกป้องมูลค่าเพิ่มในทางการค้าของสินค้าเกษตร กรณีข้าวหอมมะลิไทย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- ดวงกมล เริ่มตระกูล. 2551. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์. [Online]. Available : <http://www.tudsinjai.com/shopscrip /product/-geographical-indications-gi/>. [5/3/2554].
- ดิเรก ก้อนกลีบ. 2553. จังหวัดลำพูน. [Online]. Available : <http://forum.lamphunlife.com/thread-83-1-1.html>. [5/3/54].
- ทัศวรรณ ธิมาคำ. 2553. ประวัติการทอผ้ายก. [Online]. Available : www.phayok-lamphun.org. [5/3/54].
- ธนกร เอกเผ่าพันธุ์. 2545. การบัญชีต้นทุนเพื่อการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ: พิสิกส์เซ็นเตอร์.
- นภาพรณ์ เครือศรี. 2548. “ต้นทุนและอัตราผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมแพรวา กรณีศึกษา: กลุ่มสตรีทอผ้าแพรวา บ้านโพน ตำบลโพน อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดกาฬสินธุ์”. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นราทิพย์ ชูติวงศ์. 2547. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัชรี จิระนคร. 2550. “ผ้าไหมยกทอง 1000 ตะกอก: กรณีศึกษากลุ่มทอผ้ายกทอง “จันทร์โสม” จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เบญจมาศ อภิลิทธิภิญโญ. 2544. การบัญชีบริหาร. กรุงเทพฯ. ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- พรพิช พัดนกุล. 2550. “ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการทอผ้าของกลุ่มสตรีทอผ้า: กรณีศึกษาบ้านก้างปลา ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอมืองเลย จังหวัดเลย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- พิชญานันท์ อมรพิชญ์. 2545. “ผลตอบแทนจากการลงทุนในการผลิตผ้าทอพื้นเมือง ระดับอุตสาหกรรมในครัวเรือน ในเขตอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์ปริญญา บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปประพร ศรีจันทพร. 2543. **ทฤษฎีการบัญชี**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รจนา ชื่นศิริกุลชัย. 2542. “การศึกษาผ้าไหมยกดอกลำพูน”. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิญญ์ อันสงคราม. 2542. “การศึกษากลยุทธ์การตลาดผู้ผลิตผ้าไหมแพรวา: กรณีศึกษาบ้านโพน ตำบลโพน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์”. รายงานการศึกษาระดับปริญญาโท บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- แววดาว อุดตา. 2551. “การศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนจากผลิตภัณฑ์ผ้าทอลายน้ำไหลของ วิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษากลุ่มสตรีบ้านทุ่งสูง อำเภอท่าช้าง จังหวัดน่าน”. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบัญชียามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศศิวิมล มีอำพล. 2543. **การบัญชีเพื่อการจัดการ**. กรุงเทพฯ: อิม ไมนิ่ง.
- ศรีสวาท ประสิทธิ์วรเวทย์. 2543. “การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลตอบแทนทางการเงินของกิจการผลิต ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสำเร็จรูปกิจการหนึ่ง”. รายงานการศึกษาระดับปริญญาโท ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมพงษ์ ทิมแจ่มใส. 2543. **ผ้าทอพื้นเมืองในภาคใต้ โครงการพัฒนาผ้าพื้นเมืองในทุกจังหวัดของ ประเทศ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สังวาลย์ นาครินทร์. 2549. “การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ลายคลื่น ทะเลบ้านนาโพธิ์ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์”. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชียามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุภาภรณ์ จันทร์นิช. 2542. **การวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุบลศรี อรรถพันธ์. 2529. รายงานการวิจัย การศึกษาด้านการทอผ้าไหมพรมเรียง. สงขลา: สถาบัน ทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

เป็นผู้ใช้เครื่องหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์(GIs) หรือไม่

- เป็นผู้ใช้เครื่องหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์(GIs)
- ไม่ได้ เป็นผู้ใช้เครื่องหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์(GIs)

ชื่อ _____

ที่อยู่ _____

- 1.เพศ 1) ชาย 2) หญิง
- 2.สถานภาพการสมรส 1) โสด 2) สมรส 3) อื่นๆ ระบุ .....
- 3.อายุ ระบุ _____ ปี (นับตามจำนวนปีเต็ม)
- 4.ศาสนา 1) พุทธ 2) คริสต์ 3) อิสลาม 4) อื่น ๆ ระบุ
- 5.ระดับการศึกษา 1) ต่ำกว่าประถมศึกษา 2) ประถมศึกษา
- 3) มัธยมศึกษา 4) อาชีวศึกษา (ปวช./ปวส.)
- 5) ปริญญาตรี 6) อื่นๆ ระบุ .....
6. รายได้ทั้งหมดต่อครัวเรือน โดยประมาณ..... บาท/ปี
7. รายได้จากธุรกิจใหม่/ครัวเรือน โดยประมาณ..... บาท/ปี
8. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มี.....คน ปฏิบัติงานเกี่ยวกับไหม.....คน
- จ้างเพิ่มรายวัน _____คน จ้างเพิ่มรายเดือน _____คน
9. ไหมเป็นอาชีพหลัก หรือ อาชีพรอง 1) อาชีพหลัก
- 2) อาชีพรอง อาชีพหลักได้แก่
- 1) ทำนา 2) ทำไร่
- 3) เลี้ยงสัตว์
- 4) อื่น ๆ ระบุ.....
10. ประสบการณ์ในการผลิตกับผ้าไหมยกดอกลำพูน.....ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

11. จำนวนกี่ _____ หลัง
12. ประเภทของผ้าไหมยกดอกลำพูนที่ทำการผลิต(เลือกตอบได้มากกว่า1ข้อ)
- ชนิดผ้าซูด
  - ชนิดผ้าชิ้น
  - ชนิดผ้าชิ้น
  - ชนิดผ้าสไบ
  - ชนิดผ้าคลุมไหล่
13. กำลังการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน (ประเมินต่อปี) (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ชนิดผ้าซูด ปริมาณที่ผลิตต่อปี _____ ซูด
  - ชนิดผ้าชิ้น ปริมาณที่ผลิตต่อปี _____ ซูด
  - ชนิดผ้าชิ้น ปริมาณที่ผลิตต่อปี _____ ชิ้น
  - ชนิดผ้าสไบ ปริมาณที่ผลิตต่อปี _____ ผืน
  - ชนิดผ้าคลุมไหล่ ปริมาณที่ผลิตต่อปี _____ ผืน
14. ท่านได้รับความรู้จากการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนจาก (เลือกตอบเพียงข้อเดียว)
- พ่อและแม่
  - ญาติ
  - สามีหรือภรรยา
  - เพื่อนบ้าน
  - ศึกษาด้วยตนเอง
  - อื่นๆ ระบุ.....
15. ความถี่ในการในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนทุกวัน
- สัปดาห์ละ 1 ครั้ง
  - สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง
  - อื่นๆ ระบุ.....
16. แหล่งเงินทุนที่นำมาประกอบการได้จาก
- แหล่งเงินทุนของตนเองทั้งหมด
  - แหล่งเงินทุนจากการกู้
  - แหล่งเงินทุนจากการกู้และเงินทุนของตนเอง

ส่วนที่ 2 ต้นทุนในการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

(1) ค่าเส้นไหมที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด

รายการ	ราคาต่อหน่วย(บาท)	แหล่งที่ซื้อ
เส้นไหมยืน		
เส้นไหมพุ่ง		
คืนเงิน		
คืนทอง		

(1.1) ค่าเส้นไหมที่ใช้ในการผลิตผ้าชุด

รายการ	อัตราการใช้ต่อการผลิตผ้า	ราคาต่อหน่วย(บาท)	ต้นทุนรวมต่อผ้า 1 ชุด (บาท)
เส้นไหมยืน			
เส้นไหมพุ่ง			
คืนเงิน			
คืนทอง			

(1.2) ค่าเส้นไหมที่ใช้ในการผลิตผ้าชิ้น

รายการ	อัตราการใช้ต่อการผลิตผ้า	ราคาต่อหน่วย(บาท)	ต้นทุนรวมต่อผ้า 1 ชุด (บาท)
เส้นไหมยืน			
เส้นไหมพุ่ง			
คืนเงิน			
คืนทอง			

(2) ค่าแรงงานในการทอ ประกอบด้วย

ชนิดของผ้าไหม	อัตราค่าจ้าง	ปริมาณที่ทอได้/เดือน (ผืน)
ผ้าชุด		
ผ้าชิ้น		
ผ้าชิ้น		
ผ้าสไบ		
ผ้าคลุมไหล่		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(3) ต้นทุนของการผลิตผ้าไหมแต่ละชนิด

ชนิดของผ้าไหม	เส้นไหม(บาท)	แรงงาน	อื่นๆ	รวมต้นทุนการผลิต	ปริมาณที่
ผ้าซูด					
ผ้าซิ่น					
ผ้าซิ่น					
ผ้าสไบ					
ผ้าคลุมไหล่					

(4) ค่าวัสดุ

รายการ	ราคาต่อหน่วย(บาท)
สีย้อม	
หม้อย้อม	
ห่วงใส่ไหมสำหรับย้อม	
เชือกไนลอน	
เข็มหมุด	
เทียนไข	
กระดาษทราย	
เกลือ	
สบู่	
โซดาไฟ	
สารฟอกขาว	
น้ำยา	
เชื้อเพลิง	
อื่นๆ	

(5) อุปกรณ์การทอผ้า

รายการ	อายุการใช้งาน (ปี)	จำนวนชิ้นที่ใช้	ราคาต่อหน่วย (บาท)
ก่พื้นเมือง			
เครื่องกรอไหม			
ระวิง			
โน			
หลอดกรอไหมเล็ก			
หลอดกรอไหมใหญ่			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ม้าเดินค้าย			
ราวที่ใส่หลอดไหม			
ม้าก้อบปี			
ม้าใบพัดม้วน			
ฟืม			
ไม้กระทบ			
ไม้คั่นดกลม			
ไม้คั่นคแบน			
เข็มควักร้อยฟืม			
ไม้คว			
ไม้คาบ (ไม้หลาบ)			
แกนม้วนผ้า			
หวีหรือแปรงไหม			
ไม้ก้ามปู			
กระสวย			
ไม้เกาหรือไม้เต่าเก็บเขา/เขาย่า			
ตะกอลเขาย่า			
ตะกอลเขาดอก			
คานรับตะกอลเขาดอก			
รางสำหรับใส่หลอดไหมขึ้น			
กระบอกลสำหรับคล้องเส้นไหมขณะสาว			
ไม้ปลายแหลม			
หัวม้วน			
ท่อลูมิเนียมแบบบาง			
ท่อแอสลอนไม้กลมหรือไม้รวก			
แผ่นไม้			
ม้านั่ง			
กรรไกร			

(6) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ

ค่าใช้จ่ายอื่นๆต่อเดือน	จำนวน(บาท)
เงินเดือน	
ค่าเช่า	
ค่าขนส่ง	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่าไฟฟ้า	
ค่าน้ำประปา	
ค่าโทรศัพท์	
ค่าซ่อมแซม	
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน GI	
อื่นๆ	

ส่วนที่ 3 ผลตอบแทนจากการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

1) รายได้จากการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

ราคาขายผ้าชุด	ราคา _____ บาทต่อชุด
ราคาขายผ้าชิ้น	ราคา _____ บาทต่อผืน
ราคาขายผ้าชิ้น	ราคา _____ บาทต่อเมตร
ราคาขายผ้าสไบ	ราคา _____ บาทต่อผืน
ราคาขายผ้าคลุมไหล่	ราคา _____ บาทต่อผืน

2) การตลาด

2.1) ผู้รับซื้อผ้าไหมจากท่านคือ (ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ) ผู้จ้างในจังหวัดลำพูน

- พ่อค้าท้องถิ่น
- พ่อค้าในจังหวัด
- พ่อค้าต่างจังหวัด
- นักท่องเที่ยว
- ต่างประเทศ
- อื่นๆ

2.2) ผู้กำหนดราคาในการขาย

- ผู้ที่กำหนดราคาเอง
- ผู้จ้างในจังหวัดลำพูน
- กลุ่มผู้ทอผ้าไหมยกดอกลำพูน
- พ่อค้าคนกลาง
- ตามราคาตลาด
- ต่อรองราคาระหว่างผู้ซื้อ-ผู้ขาย
- อื่นๆระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1) ปัญหาด้านการผลิต .....

.....
 .....

ข้อเสนอแนะ _____
 _____

2) ปัญหาด้านราคา _____
 _____

ข้อเสนอแนะ _____
 _____

3) ปัญหาด้านการจำหน่าย _____
 _____

ข้อเสนอแนะ _____
 _____

4) ปัญหาอื่นๆ _____
 _____

ข้อเสนอแนะ _____
 _____

แนวการสัมภาษณ์

เรื่อง การผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

1. เงื่อนไขสำคัญของการขอรับความคุ้มครองสินค้า เพื่อการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
2. ผู้มีสิทธิขอขึ้นทะเบียน
3. การแก้ไขและเพิกถอนทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
4. ผู้ที่สามารถใช้สิทธิสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน
5. สาระสำคัญของกฎหมายมีอะไรบ้าง
6. การใช้และการส่งเสริมการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เพราะอะไร
7. การได้มาซึ่งสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้มาอย่างไร
8. ขั้นตอนการได้มาซึ่งความคุ้มครองในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของผ้าไหมยกดอกลำพูน
9. ขั้นตอนการดำเนินการควบคุมตรวจสอบผ้าไหมยกดอกลำพูน
10. คุณสมบัติเกี่ยวกับการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูนภายใต้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มีอะไรบ้าง
11. เกณฑ์มาตรฐานของผ้าไหมยกดอกลำพูนที่ขอติดตราสัญลักษณ์ GIs
12. ลักษณะสินค้าที่ขอขึ้นทะเบียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกณฑ์มาตรฐานการผลิตผ้าไหมยกดอกอำพัน ตามเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GIs
 ชื่อ/ร้าน..... รหัส.....
 ครั้งที่ตรวจ..... วันที่..... เดือน..... พ.ศ. 255.....

ลำดับที่	ส่วนที่ 1 ผ้ายกดอก	ผลการปฏิบัติ		หมายเหตุ
		ผ่าน	ไม่ผ่าน	
1	ต้องไม่มีลักษณะเส้นไหมหรือด้ายที่เป็นเส้นพุ่งพิเศษ ยกข้อมลวดลายดอก (ยกไหมขึ้นขึ้นไม่หมดตามตะกอกเขาดอก) เกินกว่า 10 จุด ต่อผ้าส่วนยกดอก 1 เมตร			
2	ต้องไม่มีลักษณะการยกตะกอกเขาดอกผิดพลาด ทำให้ลวดลายดอกที่เกิดจากเส้นไหมหรือด้ายที่เป็นเส้นพุ่งพิเศษ ไม่สมบูรณ์ หรือเกิดดอกแฝด, ดอกซ้อน, ดอกแห้ว			
3	หน้ากว้างของผ้าและความยาวต้องอยู่ในเกณฑ์ ที่ได้ขอขึ้นทะเบียนไว้			
	3.1) ผ้าชุด มีความกว้าง ไม่ต่ำกว่า 40 นิ้ว ความยาว 4 - 5 เมตร โดยทอส่วนยกกลาย 1.80 - 2.20 เมตร			
	3.2) ผ้าชิ้น มีความกว้าง ไม่ต่ำกว่า 40 นิ้ว โดยทอยกดอกตลอด ความยาวไม่ต่ำกว่า 1.80 เมตร			
	3.3) ผ้าชิ้น มีความกว้างไม่ต่ำกว่า 40 นิ้ว โดยทอยกดอกตลอด ความยาว			
	3.4) ผ้าสไบ มีความกว้างระหว่าง 10 - 12 นิ้ว ความยาว 2 - 2.50 เมตร			
	3.5) ผ้าคลุมไหล่ มีความกว้างไม่ต่ำกว่า 21 นิ้ว ความยาวระหว่าง 1.80 - 2.20 เมตร			
4	ส่วนเส้นไหมหรือด้ายที่เป็นเส้นพุ่งพิเศษ ต้อง ไม่ฟู หรือยกตัว จนเป็นช่องว่าง ระหว่างผืนผ้า กับเส้นยกนั้น ๆ หากมีต้องไม่เกิน 6 จุด ต่อผ้าส่วนยกดอก 1 เมตร			
5	ในผ้าเชิงเดียว (ผ้าชุด) ริมผ้าที่ไม่ใช่เชิง เส้นยก ต้องมีการยกเก็บริมให้เรียบร้อย			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6	ต้องไม่มีรอยเปื้อนจากวัสดุหรือของเหลวอื่นใด จนมองเห็น ขนาดใหญ่กว่า 0.5 X 0.5 ซม. หากมีรอย แต่เล็กกว่าขนาดที่ กำหนดต้องไม่เกิน 4 จุด ต่อ ผ้า 1 เมตร			
7	คุณภาพของสีในเนื้อผ้าต้องคงทน ชักแล้วไม่ตกสี ได้มาตรฐานจาก การทำงาน ตามตารางการทำงานของผ้าไหมยกดอกลำพูน			
ส่วนที่ 2 ผ้าพื้น (ในผ้าชุด ผ้าสะไบ ผ้าคลุมไหล่)				
1	ต้องไม่เห็นรอยขาดของไหมเส้นยืน ยาวเกิน 1 นิ้ว และไม่เกิน 4 จุด ต่อเมตร ผ้าพื้น			
2	ริมผ้าพื้นต้องตรงเรียบ มองเห็นเป็นการทอด้วยเส้นพุ่ง 2 กระสวย			
3	ต้องไม่มีรอยเปื้อนจากวัสดุหรือของเหลวอื่นใด จนมองเห็น ขนาดใหญ่กว่า 0.5 x 0.5 ซม. หากมีรอย แต่เล็กกว่า ขนาดที่กำหนด ต้องไม่เกิน 4 จุด ต่อผ้า 1 เมตร			
4	ด้านหน้าของผ้าต้องตกแต่ง ตัดรอยต่อเส้นไหมให้เรียบร้อย ไม่ให้ เห็นลักษณะของปลายปุ่มปม			
5	คุณภาพของสีในเนื้อผ้าต้องคงทน ชักแล้วไม่ตกสี ได้ตาม มาตรฐานจากการทำงาน ตามตารางการทำงานของผ้าไหมยกดอก ลำพูน			

ข้อเสนอแนะ ของคณะกรรมการระบบควบคุมภายใน Internal control

(นางสาวพระวี ภูเจริญ)

(ผศ.รจนา ชันศิริกุลชัย)

(นางมาลี ปิงยศ)

(นายปรีชาเกียรติ บุญเกียรติ)

(นายธีระโชติ สุนทรารักษ์)

(นางนิชาดา สุริยะเจริญ)

(นางสาวหทัยกาญจน์ นากานนท์)

(นายอาชวี คำมา)

(นางสุวิมล กันทะสี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางการปฏิบัติงาน
สำหรับสมาชิกผู้ใช้เครื่องหมายสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GIs) ผ้าไหมยกดอกลำพูน

ตารางที่ 1 การฟอก	ผลการปฏิบัติ		หมายเหตุ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
การบันทึกตารางการฟอก			
- การบันทึกกรหัสฟอก			
- กลุ่ม/บริษัท/ผู้ผลิต			
- วันที่ทำการฟอก			
เส้นไหม			
- ไหมเส้นยืนใช้ไหมควบ 3 ขนาด 20/22 denier			
- ไหมเส้นยืนใช้ไหมควบ 4 ขนาด 20/22 denier			
- ไหมเส้นพุ่งใช้ไหมควบ 6 ขนาด 27/29 denier			
- จำนวนไหม			
- โบเสร็จอ้างอิง			
- ที่มาเส้นไหม			
การฟอก			
- เตรียมไหมดิบใส่ห้วง ไม่เกิน 0.6 กก. / ห่วง หรือไม่เกิน 12 ใจ / ห่วง			
- ใช้อัตราส่วน น้ำ : ไหม, ไม่ต่ำกว่า 10 ลิตร : 1 กก.			
- ตั้งน้ำต้มที่อุณหภูมิประมาณ 60-80 องศาเซลเซียส			
- ใส่สบู่ลายชอยเป็นชั้นเล็ก อัตราส่วน ไม่เกิน 60 กรัม/ไหม 1 กก.			
- โซดาแอช อัตราส่วน ไม่เกิน 85 กรัม / ไหม 1 กก.			
- ปรับลดอุณหภูมิ ลงเหลือ 70 80 องศาเซลเซียส จึงนำไหมที่ใส่ห้วงไว้ลงไป			
- พลิกกลับไหมในห้วงทุก 5 นาที			
- เมื่อฟอกครบเวลาแล้ว ให้นำไหมขึ้นล้างน้ำที่อุณหภูมิห้องไม่น้อยกว่า 2 รอบ หรือจนไหมสะอาด			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 การย้อม	ผลการปฏิบัติ		หมายเหตุ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
การบันทึกตารางการย้อม			
- การบันทึกรหัสย้อม/สีที่ย้อม			
- กลุ่ม/บริษัท/ผู้ผลิต			
- วันที่ทำการย้อม			
- การบันทึกรหัสฟอก			
เส้นไหม			
- ไหมเส้นยืนใช้ไหมควบ 3 ขนาด 20/22 denier			
- ไหมเส้นยืนใช้ไหมควบ 4 ขนาด 20/22 denier			
- ไหมเส้นพุ่งใช้ไหมควบ 6 ขนาด 27/29 denier			
- จำนวนไหม			
- ใบเสร็จอ้างอิง			
- ที่มาเส้นไหม			
การย้อม			
- เตรียมไหมฟอกแล้วใส่ห้วงไม่เกิน 0.6 กก. / ห่วง หรือไม่เกิน 12 ใจ / ห่วง			
- ผสมน้ำสีและน้ำ ให้ได้น้ำย้อมในอัตราส่วน ไหม 1 กก. ต่อน้ำย้อม 30 - 50 ลิตร ที่อุณหภูมิห้อง			
- เพิ่มอุณหภูมิสีโดยควบคุมจาก อุณหภูมิห้องถึงจุดเดือด โดยให้ใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 45 นาที			
- ให้ทำการกลับพลิกเส้นไหมในห้วงทุกๆห้วง ทุก 5 นาที			
- เมื่อน้ำย้อมไหมเดือด ให้ย้อมต่อในอุณหภูมินั้นอีก ไม่น้อยกว่า 45 นาที โดยทำการกลับพลิกเส้นไหมในห้วงทุกๆห้วง ทุก 5 นาที			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3	ผลการปฏิบัติ		หมายเหตุ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
การเตรียมเส้นไหม			
การบันทึกตารางการเตรียมเส้นไหม			
- การบันทึกรหัสการเตรียมเส้นไหม			
- กลุ่ม/บริษัท/ผู้ผลิต			
- วันที่ทำการค้นเส้นยืน			
- การบันทึกรหัสย่อ			
เส้นไหม			
- ไหมเส้นยืนใช้ไหมควบ 3 ขนาด 20/22 denier			
- ไหมเส้นยืนใช้ไหมควบ 4 ขนาด 20/22 denier			
- ไหมเส้นพุ่งใช้ไหมควบ 6 ขนาด 27/29 denier			
- จำนวนไหม			
- ความยาว			
- ใช้핀หวีเบอร์ 96, 98, 100			
- ผ้าหน้ากว้าง			
สำหรับช่าง			
- จำนวนตะกอเขาคอก			
- ชื่อลาย			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 การทอและตกแต่งผ้า	ผลการปฏิบัติ		หมายเหตุ
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
การบันทึกตารางการทอและตกแต่งผ้า			
- การบันทึกรหัสผ้า			
- กลุ่ม/บริษัท/ผู้ผลิต			
- วันที่เริ่มทอ			
- ชื่อผู้ทอ/หมู่บ้าน			
- ประเภทผ้า/ชื่อลาย			
- การบันทึกรหัสหัวม้วนเส้นยืน			
- การบันทึกไหมพุ่งโครงสร้าง			
- การบันทึกไหมพุ่งเพิ่มพิเศษ			
- การบันทึกดินพุ่งเพิ่มพิเศษ (ดินสีทอง/สีเงิน)			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 การฟอก

						ฟ	อ			
--	--	--	--	--	--	---	---	--	--	--

ตารางปฏิบัติงาน การฟอก

รหัสฟอกที่ รหัสร้าน ปี พ.ศ. การฟอก รหัสกรทำงาน

กลุ่ม / บริษัท / ผู้ผลิต.....

วันที่ทำการฟอก.....

ไหมควบ 3 ขนาด 20/22 denier

ชนิดไหม ไหมควบ 4 ขนาด 20/22 denier

ไหมควบ 6 ขนาด 27/29 denier

ที่มาเส้นไหม.....

ใบเสร็จอ้างอิง.....

1). แบ่งใส่ห้วง.....ห้วง (ไม่เกิน 0.6 ก.ก./ห้วง)

3). อุณหภูมิก่อนใส่สารฟอก.....°c

5). โซดาแอช.....กรัม

6). ใส่ไหมที่อุณหภูมิ.....°c ระยะเวลา.....น.

7). สลับพลิกเส้นไหมในห้วง

ที่ 5 นาที ที่ 10 นาที ที่ 15 นาที ที่ 20 นาที

ที่ 25 นาที ที่ 30 นาที ที่ 35 นาที ที่ 40 นาที

ที่ 45 นาที ที่ 50 นาที ที่ 55 นาที ที่ 60 นาที

8). นำไหมขึ้นเวลา.....น.

9). ล้างน้ำปกติ.....รอบ

ลงชื่อผู้บันทึก.....

(.....)

ลงชื่อผู้ตรวจ.....

(.....)

วันที่ตรวจ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 การย้อม

				ย	อ				
--	--	--	--	---	---	--	--	--	--

ตารางปฏิบัติงาน การย้อม

รหัส รหัสร้าน ปีพ.ศ. การย้อม รหัสกระทรวง

สีที่ย้อม.....

กลุ่ม / บริษัท / ผู้ผลิต..... วันที่ทำการย้อม.....

โหมดควบ 3 ขนาด 20/22 denier รหัสที่ฟอก ฟ อ

ชนิดไหม โหมดควบ 4 ขนาด 20/22 denier

โหมดควบ 6 ขนาด 27/29 denier จำนวน.....ก.ก.

ที่มาเส้นไหม..... ไบเตรีจอ้างอิง.....

รหัสสีบริษัทผู้ผลิต.....

1). แบ่งใส่ห้วง.....ห้วง (ไม่เกิน 0.6 ก.ก./ห้วง)   2). ปริมาตรน้ำ.....ลิตร

3). อุณหภูมิเมื่อไหมลงน้ำสี.....°c ณ. เวลา.....น.

4). สลับพลิกเส้นไหมในห้วงเริ่มที่อุณหภูมิห้อง

ที่ 5 นาที   ที่ 10 นาที   ที่ 15 นาที   ที่ 20 นาที

ที่ 25 นาที   ที่ 30 นาที   ที่ 35 นาที   ที่ 40 นาที

ที่ 45 นาที   ที่ 50 นาที   ที่ 55 นาที   ที่ 60 นาที

5). น้ำสีเดือด เวลา..... น.

6). สลับพลิกเส้นไหมในห้วงเมื่อน้ำเดือด

ที่ 5 นาที   ที่ 10 นาที   ที่ 15 นาที   ที่ 20 นาที

ที่ 25 นาที   ที่ 30 นาที   ที่ 35 นาที   ที่ 40 นาที

ที่ 45 นาที   ที่ 50 นาที   ที่ 55 นาที   ที่ 60 นาที

7). นำไหมขึ้นเวลา.....น.

8). ล้างน้ำปกติ.....รอบ

ลงชื่อผู้บันทึก.....

(.....)

(.....)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 การเตรียมเส้นยืน

				ส	ย			
--	--	--	--	---	---	--	--	--

ตารางปฏิบัติงาน การเตรียมเส้นยืน

รหัสที่

รหัสร้าน ปี พ.ศ. การเตรียมเส้นยืน รหัสกรท่งงาน

กลุ่ม / บริษัท / ผู้ผลิต..... วันที่ทำการคั้นเส้นยืน.....

ไหมควบ 3 ขนาด 20/22 denier รหัสข้อมที่

				ย	อ		
--	--	--	--	---	---	--	--

 .....ก.ก.

ชนิดไหม รหัสข้อมที่

				ย	อ		
--	--	--	--	---	---	--	--

 .....ก.ก.

ไหมควบ 4 ขนาด 20/22 denier รหัสข้อมที่

				ย	อ		
--	--	--	--	---	---	--	--

 .....ก.ก.

รหัสข้อมที่

				ย	อ		
--	--	--	--	---	---	--	--

 .....ก.ก.

รหัสข้อมที่

				ย	อ		
--	--	--	--	---	---	--	--

 .....ก.ก.

ความยาว.....เมตร

ใช้ฟันหวีเบอร์..... ลอดฟันหวี คงใส่ฟันหวี

รวมหน้าผ้ากว้าง.....นิ้ว

ผู้บันทึก.....

(.....)

สำหรับช่างเก็บเขาย่า / เขาคอก / ช่างสืบเส้นไหมขึ้น หรือ ช่างทอ บันทึก

จำนวน ตะกอกเขาคอก.....ไม้ (ไม่รวมพะวัน) ชื่อสาย.....

ผู้บันทึก.....

(.....)

ผู้ตรวจสอบ.....

(.....)

วันที่ตรวจ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 การทอและตกแต่งผ้า

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ตารางปฏิบัติงาน การทอและตกแต่งผ้า

รหัสผ้า รหัสร้าน ปีพ.ศ. ประเภทผ้า รหัสกรทอทำงาน

กลุ่ม / บริษัท / ผู้ผลิต.....

วันที่เริ่มทอ.....

ชื่อผู้ทอ..... หมู่บ้าน.....

ประเภทผ้า 1. ผ้าชุด 2. ผ้าจีน 3. ผ้าจีน

4. ผ้าสไบ 5. ผ้าคลุมไหล่ ชื่อลาย.....

ความยาวของผ้าชนิดนี้.....เมตร เป็นชุดที่..... รหัสหัวม้วนเส้นยืน

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

จะได้ผ้าชนิดนี้.....ชุด จากเส้นยืนยาว.....เมตร

ไหมพุ่งโครงสร้าง รหัสข้อมที่

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

 ย อ กรอรวมจำนวน.....เส้น(สี).....

ไหมพุ่งเพิ่มพิเศษ 1 รหัสข้อมที่

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

 ย อ กรอรวมจำนวน.....เส้น(สี).....

ไหมพุ่งเพิ่มพิเศษ 2 รหัสข้อมที่

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

 ย อ กรอรวมจำนวน.....เส้น(สี).....

ไหมพุ่งเพิ่มพิเศษ 3 รหัสข้อมที่

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

 ย อ กรอรวมจำนวน.....เส้น(สี).....

คั้นพุ่งเพิ่มพิเศษ เบอร์..... กรอรวมจำนวน.....เส้น(สี).....

ทอส่วนผ้ายก (กรณีผ้าชุด) ยาว.....เมตร ทอส่วนผ้าพื้นยาว.....เมตร หน้านาง.....ซม.

ผู้บันทึก.....

(.....)

สำหรับช่างทอ หรือผู้ตกแต่งผ้า บันทึก

ส่วนยกดอก

เมตรที่ 1 ยกดอกข้าม.....จุด / ดอกเสียว,ดอกแฝด.....จุด

ไหมยกดอกหย่อน.....จุด รอยเประเอี้ยน.....จุด

เมตรที่ 2 ยกดอกข้าม.....จุด / ดอกเสียว,ดอกแฝด.....จุด

ไหมยกดอกหย่อน.....จุด รอยเประเอี้ยน.....จุด

เมตรที่ 3 ยกดอกข้าม.....จุด / ดอกเสียว,ดอกแฝด.....จุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตเห็น่าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไหมยกดอกหย่อน.....จุด รอยประเพณี.....จุด

ส่วนผ้าพื้น เมตรที่ 1 รอยไหมขาด.....จุด รอยประเพณี.....จุด

เมตรที่ 2 รอยไหมขาด.....จุด รอยประเพณี.....จุด

ลงชื่อผู้บันทึก..... ลงชื่อผู้ตรวจ.....

(.....) (.....)

วันที่ตรวจ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา
เรื่อง ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย

โดยที่มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขึ้นทะเบียนไว้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค และมีให้สาธารณชนสืบสนหรือหลงคิดในแหล่งภูมิศาสตร์ของสินค้าว่าเป็นสินค้าที่มาจากแหล่งภูมิศาสตร์ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้

อาศัยความตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อให้การใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ขึ้นทะเบียนกับสินค้าที่ระบุไว้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นไปโดยเรียบร้อย อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย ให้เป็นไปตามรูปดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตราดังกล่าว ประกอบด้วยข้อความอักษรภาษาไทยคำว่า “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย” อักษรภาษาอังกฤษคำว่า “THAI GEOGRAPHICAL INDICATION” และอักษรประดิษฐ์ “GI” ทั้งหมดจัดวางอยู่บนรูปลวดลายประดิษฐ์สีทองลักษณะพุ่มข้าวบิณฑ์

ข้อ ๒. ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย เป็นตราของกรมทรัพย์สินทางปัญญาที่ออกให้แก่ผู้ผลิตสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ซึ่งอยู่ในแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว หรือผู้ประกอบการค้า เกี่ยวกับสินค้านั้นที่ขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับกรมทรัพย์สินทางปัญญาไว้แล้ว

ข้อ ๓. ผู้ใดจะใช้ตราสัญลักษณ์ตามข้อ ๑. จะต้องได้รับอนุญาตให้ใช้จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา

ข้อ ๔. การอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบกรมทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๕. การดำเนินการใด ๆ ตามประกาศนี้ ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

(นางพวงรัตน์ อัสวพิศิษฐ์)

อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา

เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ผ้าไหมยกดอกคำพูน

ทะเบียนเลขที่ สท 50100020

เพื่อให้การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นไปโดยชอบ พระราชบัญญัติคุ้มครอง
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติ
ระบบกสิกรรมพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ผ้าไหมยกดอกคำพูน คำขอเลขที่
50100032 ทะเบียนเลขที่ สท 50100020 ซึ่งมีรายละเอียดการขึ้นทะเบียน ตามบัญชีแนบท้าย
ประกาศฉบับนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน 2550

ประกาศ ณ วันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. 2550

(นางทองรัตน์ อัครพิภินธุ์)
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

๗๘/๕๐

ทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ผ้าไหมยกดอกลำพูน

- (1) เลขที่คำขอ 50100032 ทะเบียนเลขที่ สข 50100020
- (2) วันที่ยื่นคำขอ 14 มีนาคม 2550 วันที่ขึ้นทะเบียน 14 มีนาคม 2550
- (3) ผู้ขอขึ้นทะเบียน องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน
ที่อยู่ 125 หมู่ 15 ตำบลป่าสัก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

(4) คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติ หรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า

คำนิยาม

ผ้าไหมยกดอกลำพูน (Lamphun Brocade Thai Silk) หมายถึง ผ้าไหมที่ทอกลวดลายให้สูงกว่าผืนผ้า โดยการใช้ทอแบบยกดอกและใช้เส้นไหมตีเกลียวเป็นทั้งเส้นยืนและเส้นพุ่ง รวมทั้งมีเส้นไหมพิเศษในการทอให้เกิดลวดลาย ตามกรรมวิธีที่ปราณีตที่เป็นมรดกทางหัตถกรรมที่ถ่ายทอดสืบกันมา

ลักษณะของสินค้า

(1) ประเภทของผ้า

- ผ้าซูด มีความกว้างไม่ต่ำกว่า 40 นิ้ว ความยาว 4 - 5 เมตร โดยทอส่วนยกดอก 1.80 - 2.20 เมตร
- ผ้าซิ่น มีความกว้างไม่ต่ำกว่า 40 นิ้ว โดยทอยกดอกตลอดความยาวไม่ต่ำกว่า 1.80 เมตร
- ผ้าซิ่น มีความกว้างไม่ต่ำกว่า 40 นิ้ว โดยทอยกดอกตลอดความยาว
- ผ้าสไบ มีความกว้างระหว่าง 10 - 12 นิ้ว ความยาว 2.00 - 2.50 เมตร
- ผ้าคลุมไหล่ มีความกว้างไม่ต่ำกว่า 21 นิ้ว ความยาวระหว่าง 1.80 - 2.20 เมตร

(2) ลักษณะทางกายภาพ

- ผ้าไหมที่ทอกลวดลายให้สูงกว่าผืนผ้า ประกอบด้วย เส้นไหมตีเกลียว ดิ้นเงิน ดิ้นทอง
- เส้นไหมยืน เป็นไหมทาบ 3-4 (21 Dinier)
- เส้นไหมพุ่ง เป็นไหมทาบ 6 (28 Dinier)

(5) กระบวนการผลิต

เส้นไหม

(1) กรณีผลิตเส้นไหมเองในพื้นที่

(1.1) การปลูกหม่อน การดูแลรักษา และการเก็บใบหม่อน ให้ปฏิบัติตามหลักวิชาการ

(1.2) การเลี้ยงไหม

- ให้ใบหม่อน เป็นอาหาร

- พันธุ์ไหม ใช้พันธุ์ไทย พันธุ์ไทยลูกผสม หรือพันธุ์ลูกผสมต่างประเทศที่เหมาะสมกับพื้นที่

- เลี้ยงตามหลักวิชาการเลี้ยงไหมที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

- เก็บไหมวัย 5 ที่เริ่มสุกเข้าจ่อ ในสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสม

- หลังกักไหมทำรัง ไม่ต่ำกว่า 4 - 5 วัน ในไหมพันธุ์ไทย และ 5 - 7 วัน ในไหมพันธุ์ลูกผสม

ให้เก็บรังไหมมาแผ่กระจายในชั้นเลี้ยงหรือกระดัง เพื่อไม่ให้เกิดความชื้นและความร้อน

(1.3) การสาวไหม

- ใช้วิธีการสาวมือหรือการสาวด้วยเครื่องสาวขนาดกำลังไฟไม่เกิน 5 แรงม้า สำหรับไหมเส้นพุ่ง

แต่ไหมเส้นยืนจะสาวด้วยเครื่องสาวเท่านั้น ปริมาณรังไหมที่สาวขึ้นอยู่กับขนาดเส้นไหมที่

ต้องการใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- (1.4) การฟอกย้อมสีไหม
- ใช้สีธรรมชาติหรือสีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในการย้อมเส้นไหม
- (2) กรณีซื้อเส้นไหมนอกพื้นที่
- (2.1) คัดเลือกเส้นไหมให้ได้ขนาดมาตรฐานตามลักษณะของเส้นไหมยืน และเส้นไหมพุ่ง
- (2.2) ต้องเป็นเส้นไหมพันธุ์ไทยปรับปรุงที่มีการเลี้ยงและผลิตในเขตภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยเท่านั้น

ผ้าไหม

(1) การเตรียมอุปกรณ์

(1.1) กี่ทอผ้า เป็นที่พื้นเมืองโครงสร้างไม้เนื้อแข็ง ใช้การพุ่งกระสวยด้วยมือ(กี่กระทบ) ก็ต้องแข็งแรงไม่โยกคลอน ระยะห่างระหว่างแกนหัวม้วนเส้นไหมยืน กับไม้กระทบและแกนม้วนผ้าต้องได้ระยะที่เท่ากัน ทั้งด้านซ้ายและด้านขวาของตัวกี่ และติดตั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอให้ครบถ้วนเช่น ทานรับตะกอเขาตอก ไม่มีม้วนผ้า เป็นต้น

(1.2) ตะกอเขาตอก จัดเก็บตะกอเขาตอกเพื่อทอโครงสร้างผ้าแบบลายขัด คือ การเก็บตะกอ 2 ตะกอ เขากับไหมเส้นยืน ให้เป็น 2 ชุด สลับกัน

(1.3) ตะกอเขาตอก เป็นตะกอที่ทำให้เกิดลวดลาย โดยใช้ตะกอเขาตอกไม่ต่ำกว่า 15 ตะกอ พาดลงบน ไหมเส้นยืน เก็บตะกอตามการออกแบบ

(2) การเตรียมเส้นไหม

(2.1) การเตรียมเส้นยืน

ม้วนไหมเส้นยืนเข้าอยู่ในแกนม้วนใบพัด ซึ่งเริ่มจากการกรอไหมให้หมดหรือห่อ และนำมาตั้งในหลักหน้าม้าเดินไหม ทำการเดินด้นเส้นไหมให้ได้ขนาดความกว้างและความยาวของผ้าที่ต้องการ ซึ่งคำนวณจากความถี่ของเส้นยืน หรือฟืมที่ใช้คือ 48 – 50 ช่องต่อนิ้ว

(2.2) การเตรียมเส้นพุ่ง

กรอไหมเส้นพุ่งเข้ากับหลอดขนาดเล็ก โดยรวบรวมเส้นไหมให้ได้ขนาดที่ต้องการ นำมาใส่ในกระสวยพุ่งมือ กระสวยละ 1 หลอด เพื่อให้กระสวยเป็นตัวนำเส้นพุ่งสอดขัดเส้นยืน

(3) การทอ

(3.1) สืบเส้นด้ายยืนเข้ากับแกนม้วนด้ายยืนและร้อยปลายด้ายแต่ละเส้นเข้าไปในตะกอแต่ละชุด และพันหรือตีปลายเส้นด้ายยืนทั้งหมดม้วนเข้ากับแกนม้วนผ้าอีกด้านหนึ่ง ปรับความตึงหย่อนให้พอเหมาะ

(3.2) เริ่มการทอโดยกด(ย่ำ) เครื่องแยกมู่ตะกอ เส้นด้ายยืนชุดที่ 1 จะถูกแยกออก และเกิดช่องว่างสอดกระสวยด้ายพุ่งผ่าน สลับตะกอชุดที่ 1 ยกตะกอชุดที่ 2 สอดกระสวยด้ายพุ่งกลับ ทอสลับกันไปตลอดความยาวของผืนผ้า

(3.3) กระทบพันหัว(ฟืม) เมื่อสอดกระสวยด้ายพุ่งกลับก็จะกระทบ พันหัว เพื่อให้ด้ายพุ่งแนบติดกัน ได้นือผ้าที่แน่นหนา

(3.4) ทอสลับกับการทอยก โดยยกตะกอเขาตอกให้เส้นยืนที่ต้องการยกขึ้น แล้วสอดไม้หลาย เพื่อค้าเส้นไหมยกไว้ สอดกระสวยด้ายพุ่งเพิ่มพิเศษ เพื่อให้เกิดลวดลายแล้วปลดไม้หลายออก กระทบฟืมอีกครั้ง ต้องไล่ทอจากตะกอแรกถึงตะกอสุดท้าย แล้วทวนกลับครบรอบ ก็จะได้ลวดลายหนึ่งดอก ลามที่ออกแบบไว้

(3.5) การเก็บหรือม้วนผ้าเมื่อทอผ้าได้พอประมาณแล้ว ก็ม้วนเก็บในแกนม้วนผ้าโดยพ่อนแกนด้ายยืนให้คลายออกและปรับความตึงหย่อนใหม่ให้พอเหมาะ

(3.6) การเก็บตะกอตอกจะเก็บสายผ้าอยู่ด้านใน

(6) ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ

ลำพูนเป็นจังหวัดทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย มี 3 ดง คือ ดงรู้น ดงฝืนและดงหนาว พื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 310 เมตร อยู่ห่างไกลจากทะเล สินค้าเกษตรที่สำคัญคือ ลำไย พื้นที่ที่ปลูกหมอนเลี้ยงไหมปัจจุบันอยู่ในแถบแม่น้ำดี เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนกรวดหรือเศษหิน พบบริเวณพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ความลาดชันประมาณร้อยละ 3-25 มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติพอใช้

ประวัติความเป็นมา

ลำพูนหรือนครหริภุญชัยในอดีตสมัยพระนางจามเทวีเป็นที่กล่าวขานว่าเป็นแผ่นดินทองของล้านนา แต่จุดกำเนิดของฝ้ายกดอกที่นี่ เริ่มในสมัยที่เรียกว่า เก็บผักใส่ช้ำ เก็บข้าใส่เมือง ในช่วงปี พ.ศ.2348 พญาการวิเสเจ้าเมืองเชียงใหม่ ได้กวาดต้อนชาวไตลื้อจากเมืองของ สิบสองปันนา ซึ่งมีกลุ่มชนชั้นเจ้านายรวมอยู่ด้วย มาอยู่ลำพูนซึ่งขณะนั้นขณะจะเป็นเมืองร้าง โดยให้ผู้อุปการะจัดกระจายทั่วลำพูน และสร้างเวียงของชั้นที่ฝั่งแม่น้ำทางตะวันออกของลำพูนให้เจ้านายอยู่ การเดินทางของชนชาวของในชั้นเจ้านายนี้เป็นการนำวิชาแขนงต่างๆ เข้ามามาก โดยเฉพาะ การทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชนชาวของในกลุ่มชนชั้นสูง ที่วัดอุติบเป็นเส้นไหมมากกว่าเส้นฝ้ายที่ใช้กันในชนชั้นล่างลงไป กาลเวลาล่วงไปนับร้อยปี พระราชชายาเจ้าราชวรินทร์ ทรงฟื้นฟูผ้าไหมยกดอก และได้นำความรู้ที่เรียนรู้มาจากราชสำนักส่วนกลางในกรุงเทพฯ มาประยุกต์ จนเป็นผ้าไหมยกดอกที่มีลวดลายสวยงามแปลกตาและวิจิตรบรรจง และถ่ายทอดให้แก่เจ้าหญิงสวนบุญ และเจ้าหญิงลำเจียกซึ่งเป็นชายาและธิดาของเจ้าจักรคำ ขจรศักดิ์ เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์สุดท้าย จากนั้น การทอผ้าไหมยกดอกจึงแพร่หลายทั่วไป และทอกันมากในตำบลเวียงของและบริเวณใกล้เคียงที่เป็นชุมชนของเจ้านายของในอดีต ผ้าไหมยกดอกลำพูนจึงเป็นมรดกทางหัตถกรรมของชนชั้นสูงที่ถ่ายทอดสืบกันมา

(7) ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตของการผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน อยู่ในพื้นที่จังหวัดลำพูน รายละเอียดตามแผนที่

(8) การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

(1) ผ้าไหมยกดอกลำพูนจะต้องมีการผลิตในพื้นที่จังหวัดลำพูน

(2) กระบวนการผลิตจะต้องได้ผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ มีการขึ้นทะเบียนผู้ผลิต รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

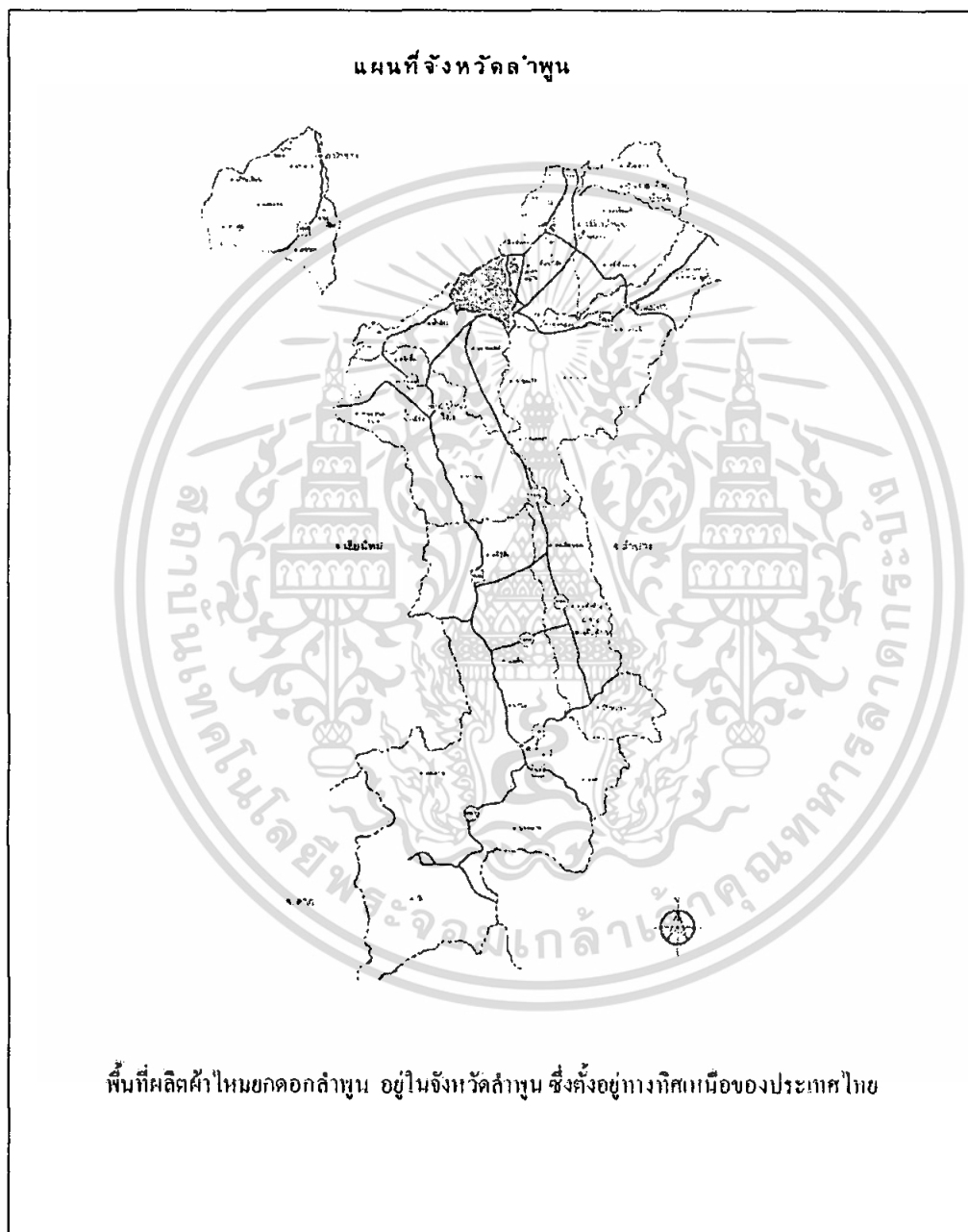
(9) เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

(1) จัดให้มีระบบการตรวจสอบและควบคุม ทั้งกระบวนการผลิต ในระดับผู้ผลิตและระดับจังหวัด

(2) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนผู้ผลิต และผู้จำหน่าย ที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ผ้าไหมยกดอกลำพูน

(3) ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ผ้าไหมยกดอกลำพูน

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์ ผ้าไหมยกดอกลำพูน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าไหมยกดอกกล่าวพูน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินเดือนเฉลี่ย 30,140.00 บาทต่อปี ค่าเช่าเฉลี่ย 4,047.80 บาทต่อปี ค่าขนส่งเฉลี่ย 28,144.00 บาทต่อปี ค่าไฟฟ้าเฉลี่ย 4,886.00 บาทต่อปี ค่าน้ำประปาเฉลี่ย 1,963.00 บาทต่อปี ค่าโทรศัพท์เฉลี่ย 5,432.00 บาทต่อปี ค่าซ่อมแซมเฉลี่ย 970.00 บาทต่อปี ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน GI เฉลี่ย 554.00 บาทต่อปี อื่น ๆ เฉลี่ย 2,183.00 บาทต่อปี

ตารางแสดงค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อปี

รายการ	̄ (บาท)	S.D.
เงินเดือน	30,140.00	25,147.24
ค่าเช่า	4,047.80	25,926.94
ค่าขนส่ง	28,144.00	93,089.37
ค่าไฟฟ้า	4,886.00	10,468.42
ค่าน้ำประปา	1,963.00	3,041.93
ค่าโทรศัพท์	5,432.00	11,190.68
ค่าซ่อมแซม	970.00	3,101.19
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน GI	554.00	1,207.11
อื่น ๆ	2,183.00	6,209.22
รวม	78,319.80	179,382.10

นำค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ มาคำนวณตามสัดส่วนกำลังการผลิตของผ้าไหมแต่ละประเภท โดยสามารถคำนวณได้ดังตัวอย่างการคำนวณ ดังนี้

เงินเดือน = 30,140.00 บาทต่อปี
 กำลังการผลิตผ้าชุด = 94.05 ชุดต่อปี

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ = $\frac{\text{เงินเดือน}}{\text{กำลังการผลิตผ้าชุด}}$
 = $\frac{30,140.00}{94.05}$
 = 320 บาท/ชุด/ปี

***การคำนวณผู้วิจัยได้คำนวณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของผู้ผลิตแยกเป็นรายบุคคล จากนั้นจึงนำมาคิดค่าเฉลี่ย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่าอุปกรณ์การผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

อุปกรณ์การผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน มีการสึกหรอตามอายุการใช้งาน ต้องมีการคิดค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์การผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน โดยใช้วิธีเส้นตรง สามารถคำนวณได้ดังตัวอย่างการคำนวณค่าเสื่อมราคากี่พื้นเมือง ดังนี้

มูลค่าที่พื้นเมืองเฉลี่ย 5,166.67 บาทต่อปี

อายุการใช้งานเฉลี่ย 35.1 ปี

ค่าเสื่อมราคาต่อปี = $\frac{\text{มูลค่าที่พื้นเมืองเฉลี่ย}}{\text{อายุการใช้งานเฉลี่ย}}$

$$= \frac{5,166.67}{35.1}$$

147.06 บาทต่อปี

***สำหรับการคิดค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์การผลิตผ้าไหมประเภทอื่น สามารถคำนวณได้เช่นเดียวกับการคิดค่าเสื่อมราคากี่พื้นเมือง
ตารางแสดงค่าเฉลี่ยค่าเสื่อมอุปกรณ์การผลิตผ้าไหมยกดอกลำพูน

รายการ	ราคา (บาท)	อายุ (ปี)	ค่าเสื่อม (บาท)
กี่พื้นเมือง	5,166.67	35.1	147.06
เครื่องกรอไหม	12,240.43	38.8	315.41
ระวิง	720.21	41.3	17.43
หลอดกรอไหมเล็ก	0.93	6.5	0.14
หลอดกรอไหมใหญ่	5.94	6.7	0.88
ม้าเดินด้าย	9,220.00	19.6	470.81
ราวที่ใส่หลอดไหม	1,000.00	11.1	90.40
ม้าก้อบปี	2,334.08	20.8	112.38
ม้าไบพัดม้วน	1,408.33	17.7	79.44
ฟืม	1,374.17	37.0	37.19
ไม้กระทบ	664.42	40.8	16.27
ไม้คนัดกลม	21.33	20.9	1.02
ไม้คนัดแบน	97.73	18.3	5.33
เข็มควักร้อยฟืม	209.26	20.9	10.03

n=60

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม้คิ้ว	1.71	8.8	0.19
ไม้ดาบ(ไม้หาลาบ)	179.25	21.1	8.49
แกนม้วนผ้า	77.35	15.4	5.03
หวีหรือแปรงไหม	63.85	6.2	10.34
ไม้ก้ำมปู	89.23	12.0	7.41
กระสวย	51.32	4.7	10.98
ไม้เก็บเขา/เขาย่า	211.21	9.8	21.51
ตะกอลูกดอก	127.69	10.4	12.26
คานรับตะกอลูกดอก	25.71	11.5	2.24
รางสำหรับใส่หลอดไหมขึ้น	3.71	10.0	0.37
กระบอกสำหรับคล้องเส้นไหม	426.27	27.2	15.65
ไม้ปลายแหลม	86.00	9.8	8.75
หัวม้วน	92.73	10.0	9.27
ท่อลูมิเนียมแบบบาง	147.78	13.5	10.92
ท่อแอสลอน	213.60	10.2	21.01
แท่นไม้	56.75	4.2	13.49
เฉลี่ยรวม	36,317.66	520.3	1,461.71

สูตรการคำนวณค่าเสื่อมราคาต่อหน่วยรายบุคคล

$$\text{ค่าเสื่อมราคาต่อหน่วยรายบุคคล} = \frac{\text{ค่าเสื่อมอุปกรณ์} \times \% \text{การผลิต}}{\text{ค่าเสื่อมรวม}}$$

ตัวอย่าง ค่าเสื่อมราคาของกี่พื้นเมืองรายบุคคล

$$\begin{aligned} \text{ค่าเสื่อมราคาต่อหน่วยรายบุคคล} &= \frac{100 \times 74.15}{286.85} \\ &= 25.84 \end{aligned}$$

***หมายเหตุ การคำนวณผู้วิจัยได้คำนวณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของผู้ผลิตแยกเป็นรายบุคคล และ % การผลิตผ้าไหมแต่ละประเภท จากนั้นจึงนำมาคิดค่าเฉลี่ย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล

นางสาววราภรณ์ ปามุทา

วัน เดือน ปี เกิด

23 กันยายน 2527

ที่อยู่

90 ม. 22 ต.โคกมะม่วง อ.ปะคำ จ.บุรีรัมย์ 31220

ประวัติการศึกษา

2552 วิทยาศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพสัตว์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

2555 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา พัฒนาการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้